

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “แนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์”

(รหัสโครงการ 62-01619-0035)

โดย

เชิงชาญ จงสมชัย

สุนทรชัย ชอบยศ

อิสรานุรักษ์ภูวนาด ชุงหล้า

ได้รับการสนับสนุนจาก ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.)

15 ธันวาคม 2563

กิตติกรรมประกาศ

โครงการ “แนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์” สำเร็จลุล่วงได้สืบเนื่องจากการสนับสนุนทุนจากศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ประจำปี 2563 ซึ่งถือเป็นการเปิดพื้นที่ในการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด โดยได้รับการอนุเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ศึกษาที่ลงเก็บข้อมูลเป็นการเฉพาะ โดยได้รับความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกจากผู้บริหารเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อันทำให้เข้าใจสภาพการทำงานจริงในระดับพื้นที่ได้อย่างชัดเจนขึ้น

ขอขอบคุณศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ประจำปี 2563 ที่ให้โอกาสในการศึกษาในประเด็นนี้ ขอขอบคุณปลัดพุทธภูมิ นาชัยเริ่ม ปลัดอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่แนะนำพื้นที่ในการศึกษาและให้ข้อสังเกตในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขอคุณผู้นำชุมชนและผู้บริหารเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะท่านรองปลัดอภิวัฒน์ ที่ประสานข้อมูลจากกองสวัสดิการสังคมอย่างดี ขอขอบใจนักวิจัยผู้ช่วย (นายอิศรานุรักษ์ภูวนาด ชุงหล้า) และคุณไชยมนู กุนอก ที่ช่วยประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการให้ข้อสังเกตจากข้อมูลการสำรวจ ทั้งนี้หากงานวิจัยนี้มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจนโยบายและการนำนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขอาเสพติดไปปฏิบัติ ขอมอบเป็นบรรณาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริการสาธารณะที่หลากหลายและต้องร่วมขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขอาเสพติดอย่างต่อเนื่องต่อไป

เชิงชาญ จงสมชัยและคณะ

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัย : โครงการ “แนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์”

ผู้วิจัย : เชิงชาญ จงสมชัย สุนทรชัย ขอบยศ และ อิศรานุรักษ์ภูวนาท ชุงหล้า

แหล่งทุน : โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจสถานการณ์ปัญหาและสำรวจแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และ 3) เพื่อจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed-method) ผลการศึกษาพบว่า

สถานการณ์ปัญหาและสำรวจแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลจำนวน 309 แห่ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติดโดยรวมในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลางและรุนแรงมากถึงร้อยละ 46.30 (143) ประเภทเสพติดที่พบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดคือ ยาบ้า ร้อยละ 96.1 (297) กลุ่มที่เสพมากที่สุดคือวัยรุ่นตอนปลาย/วัยทำงานร้อยละ 62.1 (192) ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันเสพติดส่วนใหญ่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการมอบหมายให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร้อยละ 72.5 (224) สำนักปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 14.6 (45) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยมีการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติดร้อยละ 97.1 (300) รองลงมาคือ การทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหาเสพติดร้อยละ 96.4 (298)

ส่วนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดพบว่า มีการติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 63.4 (196) การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 60.8 (188) ส่วนปัญหาที่พบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของท้องถิ่นคือขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา เช่น ผู้นำท้องที่ปกปิดข้อมูลมากถึงร้อยละ 62.8 (194) ระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวย เช่น อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน ร้อยละ 34.6 (107) และขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบายร้อยละ 25.6 (79)

สำหรับแนวปฏิบัติที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของท้องถิ่น ประการแรก มีการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขผ่านกลไกแผนพัฒนาท้องถิ่น และประการที่สอง การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเสพติดผ่านกลไกชุมชนภายใต้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

คำสำคัญ : การป้องกันยาเสพติด, การแก้ไขปัญหาเสพติด, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to survey the problem condition and guidelines for prevention and drug problem solving of local administrative organizations of Roi-Kaen-Sarasin provincial group (Roi-Et, Khonkaen, Maha Sarakham, and Kalasin provinces), 2) to study best practices of prevention and drug problem solving of local administrative organizations of Roi-Kaen-Sarasin provincial group, and 3) to make manual of guidelines of prevention and drug problem solving for local administrative organizations. This study utilized mix-methods of research methodology.

The research data were collected from 309 local administrative organizations. The results showed that the overall levels of drug problems were at the moderate and very severe levels with the percentage of 46.30 (143). The type of drugs that was mostly found in the area was amphetamine, which was 96.1% (297). Among groups of people who take drugs the most were late teenagers and those in working age at 62.1% (192).

The guidelines for drug prevention were assigned to the Office of Public Disaster Prevention and Mitigation (with 72.5% (224) task responsibility) and Office of the Permanent Secretary of Local Administrative Organizations (with 14.6% (45) task responsibility) by doing campaign works on harm of drugs (97.1% (300)). They also did other activities on drug prevention at local schools (96.4% (298)).

As for drug problem solving activities, it was found that 63.4% (196) was placed on monitoring of drug users/drug addicts and drug addiction rehabilitation treatment (60.8 %, 188). Problems occurred in local prevention and solving drug problems were lack of cooperation in solving problems with local leaders concealing information at 62.8% (194), improper regulations or laws such as unclear authority at 34.6% (107), and lack of funding from the policy department at 25.6% (79).

For the best practices for local drug prevention and problem solving, there were two practices. Firstly, the policy of drug prevention and solving were being implemented through the local development plan mechanism, and secondly, there was a driving in drug problem solving through community mechanisms under the Mother Land Fund.

Keywords: Drug Prevention, Drug Problem Solving, Local Administrative Organization

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดที่ว่าด้วยยาเสพติด	4
2.2 องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	8
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	14
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	15
3.1 แนวทางการศึกษา	15
3.2 พื้นที่ ประชากรและตัวอย่าง	15
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	16
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	17
3.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	18
บทที่ 4 ผลการศึกษา	20
4.1 สถานการณ์ปัญหาและแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์	20
4.2 แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์	34
4.3 คู่มือแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	49
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	54
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	56
5.3 ข้อเสนอแนะ	58
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	63

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	14

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลประเภทองค์กรที่ให้ข้อมูล	21
4.2 ร้อยละของจังหวัดที่สำรวจข้อมูลในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์	21
4.3 ข้อมูลอายุของผู้ให้ข้อมูล	22
4.4 ข้อมูลตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล	22
4.5 จำนวนประชากรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	23
4.6 จำนวนครัวเรือนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	24
4.7 จำนวนพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	24
4.8 จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	25
4.9 ลักษณะพื้นที่ตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	25
4.10 ปัญหาในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	26
4.11 สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	26
4.12 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	27
4.13 ประเภทเสพติดที่พบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	27
4.14 แนวนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	28
4.15 ส่วนงานของอปท.ที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	28
4.16 จำนวนบุคลากรของอปท.ที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	29
4.17 กิจกรรมการป้องกันปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	30
4.18 โครงการหลักของอปท.ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	31
4.19 กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	32
4.20 กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	32
4.21 ปัญหาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของอปท.	33
4.22 นโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขผ่านกลไกแผนพัฒนาท้องถิ่น	35
4.23 การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) ได้รายงานใน World Drug Report (2018) ว่า ยาเสพติดมีการแพร่กระจายไปทั่วโลก พื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุดจะอยู่บริเวณประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปยุโรป ซึ่งยาเสพติดนำมาซึ่งอาชญากรรม โดยอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีสัดส่วนถึงร้อยละ 35 ของคดีอาชญากรรมทั้งหมด โดยผลการสำรวจของสำนักงานตำรวจยุโรป (European Police Office - Europol) พบว่า อาชญากรรมทางยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การปลอมแปลงสินค้า การขนส่งผู้อพยพ และการค้าอาวุธสำหรับประเทศไทยถือเป็นตลาดหลักของยาเสพติดประเภทยาบ้าของภูมิภาค ประเทศไทยยังเป็นฐานเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดหาและลำเลียงผ่านยาเสพติด รวมทั้งฟอกเงินไปยังประเทศอื่นๆอีกด้วย (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.), 2562) สถานการณ์ยาเสพติดดังกล่าวได้แพร่ระบาดไปทั่วประเทศ ทั้งในบริเวณชายแดนและไซเบอร์ของประเทศ โดยปัญหาจากยาเสพติดกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและคุณภาพชีวิตและคุณภาพของสังคมไทย

สำหรับกลไกภาครัฐมีความพยายามในการต่อสู้กับปัญหานี้มาช้านาน โดยเฉพาะคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลไกของฝ่ายปกครอง ของกระทรวงมหาดไทยผ่านอำเภอและจังหวัดในการดูแลความมั่นคงภายใน มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับจังหวัด ในขณะที่ระดับอำเภอมีการศูนย์ปฏิบัติการพลังแผ่นดินในการเอาชนะยาเสพติด นอกจากนี้แล้วในระดับท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ในขณะที่เรื่องปัญหาเสพติดยังเป็นที่ไม่ชัดเจนในทางปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะหลายอปท.มีปัญหาเรื่องการจ่ายงบประมาณอุดหนุนแก่หน่วยงานอื่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จนต่อมาคณะกรรมการการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะมาตรการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่วนด้านการปราบปรามเป็นเรื่องของฝ่ายตำรวจและความมั่นคงในการดำเนินการ ซึ่งการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติเทศบาลพ.ศ. 2496 มาตรา 50 (1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลพ.ศ. 2537 มาตรา 67 (6,9)) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (มาตรา 16 (30) มาตรา 17 (23))

จากที่กล่าวมาข้างต้นกลไกระดับท้องถิ่นสามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำสื่อการรณรงค์ การเผยแพร่และการสร้างความตระหนักแก่ประชาชน การจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การจัดกิจกรรมในการบำบัดรักษา พื้นฟูสมรรถภาพ ติดตามดูแลผู้ติดยาเสพติด การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการรักษา บำบัดฟื้นฟูผู้เสพหรือติดยาเสพติด รวมถึงการจัดหาชุดตรวจสอบเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ตรวจกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการบำบัด รักษา พื้นฟูสมรรถภาพ ติดตามดูแลผู้ติดยาเสพติด ทั้งนี้แนวทางดังกล่าว พึ่งมีการตีความภารกิจท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและมีการแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ วันที่ 28 พฤษภาคม 2562 ตามหนังสือที่ มท. 0810.6/ว 3188 ซึ่งในทางปฏิบัติ มีการดำเนินการบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นอย่างไร จึงมีความจำเป็นในการสำรวจแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคามและกาฬสินธุ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่เครือข่ายที่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ และถือเป็นพื้นที่โซนชั้นในภาคอีสาน ที่เป็นแหล่งพักและกระจายยาเสพติดที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน ดังเห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2561) มีการจับกุมของกลางเมทแอมเฟตา มีนเม็ดในกลุ่มจังหวัดนี้กว่า 2,971,176 เม็ด ซึ่งถือว่ามามีปริมาณมากพอสมควร รวมถึงค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างไร ซึ่งจะสามารถพัฒนาหรือถอดบทเรียนในการองค์กรความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของท้องถิ่นเป็นคู่มือในการดำเนินการเพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งสันติสุขและท้องถิ่นแห่งการลดละเลิกยาเสพติดในชุมชนท้องถิ่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

- 1) เพื่อสำรวจสถานการณ์ปัญหาและสำรวจแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น สกลสินธุ์
- 2) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น สกลสินธุ์
- 3) เพื่อจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

-ด้านการป้องกันปัญหาเสพติด ทั้งนี้จะอาศัยกรอบการอธิบายตามแนวทางทางของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การจัดทำสื่อ และการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน การจัดทำกิจกรรมหรือการจัดอบรม

ที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือแนวทางอื่นๆที่นอกเหนือจากแนวปฏิบัติของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

-ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำหรับกรอบการอธิบายตามแนวทางทางของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ติดตาม ดูแลผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด การจัดหาชุดตรวจหาสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อบำบัด ฟื้นฟู หรือติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู หรือแนวทางอื่นๆที่นอกเหนือจากแนวปฏิบัติของคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ โดยจะอธิบายได้ภายหลังการศึกษาว่าท้องถิ่นมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแบบฉบับของตนอย่างไร

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบสถานการณ์ปัญหาและสำรวจแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) อันเกิดจากการถอดบทเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ และมีการสังเคราะห์ข้อมูลและได้คู่มือแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5 นิยามศัพท์

สภาพปัญหายาเสพติด หมายถึง สถานการณ์ปัญหาหรือระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

การป้องกันปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและหลีกเลี่ยงการเข้าใกล้ยาเสพติด ซึ่งอาจทำได้โดยการรณรงค์ การให้ความรู้จากสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆให้เห็นถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด

การแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ในการหาวิธีเยียวยา รักษา ฟื้นฟูผู้ที่เสพยาหรือติดยาเสพติด เพื่อให้กลับคืนสู่สังคมอย่างปกติสุขและไม่หวนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยจะนำเสนอข้อมูลและองค์ความรู้ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยจะอธิบายแนวคิดว่าด้วยยาเสพติด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในตอนท้าย ทั้งนี้ขออธิบายประเด็นต่างๆดังนี้

2.1 แนวคิดว่าด้วยยาเสพติด

2.1.1 ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายสาขาอาชีพจึงมีการกำหนดความหมายที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับทัศนะในแต่ละมุมมองของสาขาอีกนั้นๆ เช่น ความหมายของยาเสพติดในด้านเภสัชกร คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษเรื้อรังและแสดงอาการต่างออกมาหลังจากเสพ ถ้าเป็นความหมายในด้านนักสังคมสงเคราะห์ก็จะหมายความถึง การก่อให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวายต่อสังคม แต่สำหรับนักกฎหมายแล้ว ความหมายของยาเสพติดนั้นคือ สิ่งที่เป็นอันตรายต่อสังคมซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ในสังคมตามมา อย่างไรก็ตามยาเสพติดนั้น มีทั้งชนิดที่ต้องห้าม ผิดกฎหมายและเสรีสามารถซื้อขายได้ จึงมีการให้ความหมายไว้แตกต่างกัน

ประเด็นความหมายของยาเสพติดนั้นเพื่อให้เข้าใจรูปศัพท์อย่างชัดเจนจึงต้องยกคำอธิบายที่เป็นทางการของราชบัณฑิตยสถาน (อ้างอิงถึงใน ธิษะเกียรติ ฑิษะบุตร ,2548) ซึ่งได้ให้ความหมายของยาเสพติดหรือสารเสพติดไว้ว่า “ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม ได้แก่ มึน ัญชา ยานอนหลับ สุรา เป็นต้น” ความหมายของราชบัณฑิตยสถานได้ให้ไว้เน้นไปที่สิ่งที่ก่อพิษให้ร่างกายและไม่สามารถขาดยาได้หรืออาการติดยานั่นเอง อย่างไรก็ตามยังมีการให้ความหมายในทัศนะที่แตกต่างขององค์กรต่างๆนักวิชาการและข้อบัญญัติทางด้านกฎหมายที่ได้ให้คำนิยามของยาเสพติดมาเพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น กรณีการให้ความหมายของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญยาเสพติดให้โทษขององค์การอนามัยโลกที่ได้นิยามความหมายของ ยาเสพติด ไว้ว่าหมายถึง ยาชนิดใดชนิดหนึ่ง (จะเป็นสารธรรมชาติหรือสารสังเคราะห์ก็ได้) เมื่อร่างกายได้รับซ้ำๆจะเป็นครั้งคราวหรือเป็นเวลานานก็ได้แล้วทำให้เกิดความต้องการอย่างสุดจะอดกลั้น (compulsion) ที่จะหายานั้นมาให้ได้และต้องการเพิ่มปริมาณการใช้ยาที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนต้องตกเป็นทาสของยาเหล่านี้ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเมื่อต้องการที่จะหยุดเสพจะส่งผลให้มีอาการขาดยาซ้ำร้ายที่สุดอาจส่งผลร้ายต่อชีวิตผู้ที่เสพและอาจก่อให้เกิดเป็นภัยต่อสังคมได้ ในทัศนะขององค์การอนามัยโลกนั้นจะชี้ให้เห็นชัดของลักษณะอาการของผู้ที่มีอาการเสพติดซึ่งยากที่จะปฏิเสธการใช้ยาของผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีผลเสียต่อทั้งด้านร่างกาย จิตใจและอาจเป็นภัยต่อ

สังคมในเรื่องของความสงบเรียบร้อย สันติ จัยสิน (2544 อ้างถึงใน มนทกานต์ โสมกุล) ได้ให้ความหมายของยาเสพติด ไว้ว่าหมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ก็ตาม ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆกันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีใดๆซึ่งอาจเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือเป็นทาสของยาเหล่านั้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจหรือจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณยังอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพเพิ่มขึ้นเรื่อยๆหรือทำให้สุขภาพร่างกายของผู้เสพเสื่อมโทรมลง และเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่มียาให้เสพจะส่งผลให้เกิดอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจเกิดขึ้นในตัวของผู้เสพนั่น ในทัศนะของสันตินั้นคล้ายคลึงกับความหมายขององค์รอนามัยโลกอย่างมาก ซึ่งได้บรรยายอาการและการขาดยาซึ่งนำมาสู่อาการที่อาจก่อให้เกิดภัยต่อคนรอบข้างหรือสังคม

นอกจากนี้ยังมีความหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 ได้มีการให้ความหมายของยาเสพติดให้โทษไว้ว่า คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆซึ่งเมื่อผู้เสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยการกิน ดม สูบ หรือด้วยประการใดๆแล้วส่งผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดของการเสพขึ้นเรื่อยๆมีอาการถอนยาหรือขาดยาที่มีความต้องการเสพทั้งด้านร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลาและสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการนิยามความหมาย วิธีการการนำเข้าสู่ร่างกายและผลเสียจากการติดอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประดิษฐ์สำราญพัฒน์ (2535) ได้ให้คำจำกัดความของยาเสพติด ให้เข้าใจตรงจุดมากยิ่งขึ้นโดยให้แนวทางว่า ผู้เสพจะต้องการเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆและผู้เสพมีความต้องการที่จะเสาะแสวงหาให้ได้ยามาเพื่อจะเสพไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม รวมทั้งผู้เสพก็จะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงเมื่อไม่ได้เสพ ซึ่งประเด็นนี้อาจส่งผลต่อผู้คนที่อยู่รอบข้าง ชุมชน คนในสังคมที่อาจเกิดอาการคุ้มคลั่งจนนำมาสู่การทำร้ายร่างกายจนอาจนำไปสู่ซึ่งการสูญเสียในที่สุด

โดยสรุปความหมายของ “ยาเสพติด” เป็นสิ่งที่นำเข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการต่างๆ เช่น กิน ดม สูบ ฉีด เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้รับสารเหล่านี้เข้าไปในร่างกายในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วก่อให้เกิดอาการติดยาหรือถอนยาซึ่งเป็นอาการเมื่อผู้ติดนั้นไม่ได้รับยาจึงอาจนำมาสู่การทำวิธีการต่างๆเพื่อที่ได้มาซึ่งยามาเสพซึ่งประเด็นนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมทั้งด้านการลักขโมย การทะเลาะวิวาท หรืออาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในที่สุด

2.1.2 ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดแบ่งได้หลายประเภทโดยยึดหลักเกณฑ์ต่างๆกัน ดังนี้ (ธีระเกียรติ ธีระบุตร ,2548)

2.1.2.1 ประเภทของยาเสพติดตามวิธีการออกฤทธิ์ ต่อระบบประสาทส่วนกลาง

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ยาเสพติดมีคุณสมบัติสำคัญ คือ สามารถออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง ในการสามารถแบ่งยาเสพติดออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น (ฝิ่นยา มอร์ฟีน โคเคอิน เฮโรอิน ฯลฯ) ยาระงับประสาท และยานอนหลับ (เซโคบาร์บิทัล อะโม่บาร์บิทัล ฯลฯ) ยาแก้ปวดประสาท (เมโพรบาเมย์ ไดอะซีแพม คลอไดอะซีพอกไซด์ ฯลฯ) สารระเหย (ทินเนอร์ ฯลฯ) เครื่องดื่มมินเมา (เหล้า เบียร์วิสกี้ ฯลฯ)

2) ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระท่อม โคเคน บุหรี่ กาแฟ

3) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี (LSD = lyser-gic acid diethylamide) ดีเอ็มที (DMT = Dimethyltryptamine) เห็ดขี้ควาย

4) ประเภทออกฤทธิ์ ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมรวมกัน เช่น กัญชา ฯลฯ

2.1.2.2 ประเภทของยาเสพติดตามแหล่งที่มา

แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ประเภทที่ได้จากธรรมชาติเช่น ฝิ่น มอร์ฟีน กระท่อม กัญชา ฯลฯ

2) ประเภทที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอิน เซโคบาร์บิทัล แอมเฟตามีน

2.2.2.3 ประเภทของยาเสพติดตามกฎหมาย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ (มณฑกานต์ โสภกุล ,2549)

1) ประเภทถูกกฎหมาย เช่น ยาแก้ไอ น้ำดำ บุหรี่ เหล้า กาแฟ ฯลฯ

2) ประเภทผิดกฎหมาย ยาเสพติดให้โทษ เช่น มอร์ฟีน ฝิ่น เฮโรอิน กระท่อม กัญชา แอมเฟตามีน แอลเอสดี เอ็กซ์ตาซี ฯลฯ วัตถุออกฤทธิ์ เช่น เซโคบาร์บิทัล เพโม่ลีน อีเฟดรีน ฯลฯ สารระเหย เช่น ทินเนอร์ กาว แล็กเกอร์ ฯลฯ

2.1.2.4 ประเภทของยาเสพติดตามองค์การอนามัยโลก

เนื่องจากปัญหายาเสพติดมิได้เป็นปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะแต่เป็นปัญหาของเกือบทุกประเทศทั่วโลกในการนี้องค์การอนามัยโลกได้ตระหนักถึงปัญหาของยาเสพติดที่มีต่อสุขภาพของพลโลก การรณรงค์เพื่อป้องกันการติดยาเสพติดจึงเป็นโครงการหนึ่งขององค์การนี้ด้วย โดยองค์การอนามัยโลกได้จัดแบ่งยาเสพติดออกเป็น 9 ประเภท คือ

1. ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอิน เพติดีน ฯลฯ

2. ประเภทบาบิบูเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโม่บาร์บิทัล พาราลดีไฮด์ เมโพรบาเมท ไดอะซีแพม คลอไดอะซีพอกไซด์ ฯลฯ

3. ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์วิสกี้ ฯลฯ
4. ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน ฯลฯ
5. ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ใบบโคคา ฯลฯ
6. ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา ฯลฯ
7. ประเภทคัท เช่น ใบกัท ใบกกระท่อม ฯลฯ
8. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลีน เมล็ดมอร์นิงโกลดี ต้นลำโพง เห็ด
เมาบางชนิด ฯลฯ
9. ประเภทอื่นๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน บุหรี่ ฯลฯ

2.1.2.5 กฎหมายควบคุมยาเสพติด (มณฑกานต์ โสมกุล ,2549)

กฎหมายสำคัญซึ่งระบุประเภทของยาเสพติดที่ควรรู้จักไว้คือ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ.2528 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2530 พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท พ.ศ. 2518 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ.2528 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2535 และพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติสารเสพติด พ.ศ.2522 แบ่งยาเสพติดออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

- 1.ประเภท 1 ยาเสพติดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน อาซีตอฟิน ดีโซมอร์ฟิน เป็นต้น
- 2.ประเภท 2 ยาเสพติดทั่วไป เช่น มอร์ฟิน โคคาอิน โคดีอิน และฝิ่นยา
- 3.ประเภท 3 ยาเสพติดที่มียาเสพติดประเภท 2 เป็นส่วนผสมอยู่ด้วยตามที่ได้ขึ้นทะเบียนตำรับยาไว้ตามมาตรา 43 เช่น ยาแก้ไอผสมโคดีอิน
- 4.ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติดแอนไฮโดร เป็นต้น
- 5.ประเภท 5 ยาเสพติดที่ไม่ได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา ฝิ่นกระท่อม (เรื่องชัย บุญศักดิ์. 2530:112)

ทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท จัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

- ประเภท 1 ดีเอ็มที เมสคาลีน แอลเอสดี เตตราไฮโดรแคนนาบินอล ฯลฯ
- ประเภท 2 แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน เมทิลเฟนิเตทเซโคบาบิทัล เมทาควาโลน ฯลฯ
- ประเภท 3 อะโม่บาร์บิทัล โซโคลบาร์บิทัล กลูเตทิไมด์ เมโพรบาเมต ฯลฯ
- ประเภท 4 บาร์บิทัล ฟีนobarbิทัล ไดอาซีแพม คลอไดอาซีฟพอกไซด์ ฯลฯ

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย สารระเหยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1. เป็นสารเคมี เช่น อาซีโทน เอทิลอาซิเตด โทลูอิน ฯลฯ
2. เป็นผลิตภัณฑ์ เช่น แลกเกอร์ ทินเนอร์ กาว ฯลฯ (ฝ่ายวิชาการบริษัทสกายบุคส์จำกัด. 2544: 16-17)

พระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ.2522 ได้ระบุนยาเสพติดไว้ทั้งหมด 104 ชนิด แล้ววัดออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท 4 ประเภท จำนวน 42 ชนิด รวมเป็น 146 ชนิด (เรื่องชัย บุญศักดิ์. 2530)

2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่มีความใกล้ชิดและมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติด จากหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักปลัดนายกรัฐมนตรีลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2562 เรื่องภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเรียนถึงผู้ว่าราชการ จังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักปลัดนายกรัฐมนตรีได้ร่วมปรึกษากับสำนักงานคณะกรรมการปราบปรามและป้องกันปัญหายาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เกี่ยวกับการดำเนินภารกิจของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในการประชุมครั้งที่ 1/2562 ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 จึงนำไปสู่การเห็นชอบในการกำหนดภารกิจในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดถือเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยอันเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 สำหรับการปราบปรามยาเสพติดไม่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

2.1 การจัดทำสื่อ การจัดทำกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน

2.2 การทำกิจกรรมหรือการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.3 การจัดกิจกรรมในการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ ติดตาม ดูแลผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด รวมถึง กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดสารเสพติด

2.4 การจัดหาชุดตรวจสอบสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อบำบัด รักษา ฟื้นฟู และ ติดตามผู้ผ่านการบำบัดและรักษาฟื้นฟู

สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ซึ่งเป็นผลมาจากรายงานการประชุมคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครั้งที่ 1/2562 วัน พุธที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 ในวาระที่ 4 เพื่อพิจารณา หัวข้อที่ 4.1 ภารกิจใน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงไปสู่การพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542, พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540, กฎกระทรวง พ.ศ.2541 ออกตามความพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540, พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2546, พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

ดังนั้นคณะอนุกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากับการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการประชุมครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2561 ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีมติว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดถือเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย, การส่งเสริมและป้องกัน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามมาตรา 16 (30) และมาตรา 17 (23) แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ในส่วนของในการปราบปรามยาเสพติดมีกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะตัว จึงไม่ใช่อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณสนับสนุนในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ แต่ไม่สามารถตั้งงบประมาณสนับสนุนในภารกิจเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดได้

ทั้งนี้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2561 ที่ประชุมได้พิจารณาความเห็นของคณะอนุกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหากับการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วมติมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สกถ.) ดำเนินการจัดประชุมเพื่อหาข้อยุติในเรื่องของภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สกถ.) จึงได้ดำเนินการจัดประชุมครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 เรื่องภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายณรงค์ เชื้อบุญช่วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ส. เข้าร่วมประชุมและได้หารือร่วมกันในเรื่องการกำหนดภารกิจใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งได้พิจารณาและเห็นชอบการกำหนดภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเห็นควรแจ้งมติดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบต่อไป

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนท้องถิ่นพบงานศึกษาอยู่บ้างมีทั้งงานเชิงสำรวจ เชิงคุณภาพและการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อระบุปัญหาและการหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม เช่นในงานศึกษาของธราเทพ โอชารส (2553) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันยาเสพติด โดยวิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลคาง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน และการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ เทศบาลตำบลคาง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติด 3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการป้องกันการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด เทศบาลตำบลคาง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผ่านกลุ่มตัวอย่าง ประชากร กลุ่มแกนนำชุมชน จำนวน 15 ชุมชน ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านการประชุมแกนนำ 15 ชุมชน ในการระดมความคิดเห็น รูปแบบที่เหมาะสมของแต่ละชุมชน และสรุปอภิปรายผลต่อเวทีการประชุม ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านรูปแบบที่สร้างขึ้นโดยใช้ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลคาง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 8 ชุมชน ทั้งนี้ผลจากการวิจัยพบว่า ประการแรก สภาพปัจจุบันการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลตำบลคาง อำเภอยะหริ่งจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 15 ชุมชนมีปัญหาทั่วไป ชุมชนมีปัญหาทั่วไปจำนวน 5 ปัญหา คือ 1.ปัญหาการมั่วสุมของเด็กและเยาวชน 2.ปัญหาตู้เกม/อินเทอร์เน็ต 3.ปัญหาลักขโมย 4.ปัญหาแก๊งมอเตอร์ไซด์ซิ่ง 5.ปัญหาการทะเลาะวิวาท และในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับการแพร่กระจายของยาเสพติดภายใน 15 ชุมชน พบว่า มีผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติดทุกชุมชน ส่วนผู้ผลิตไม่มีในพื้นที่ ประการที่สอง รูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เทศบาลตำบลคาง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ภายหลังจากการระดมสมองของกลุ่มผู้นำชุมชน ทั้ง 15 ชุมชน และนำไปสู่การเสนอรูปแบบ ดังนี้ 1.การจัดตั้งคณะกรรมการคุ้ม 2.โครงการจัดตั้งเวรยาม 3.โครงการจัดตั้งกุสัณคม 4.โครงการอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับประชาชนเป็นประจำ 5.โครงการจัดกีฬาต้านยาเสพติด 6.โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และ 7.โครงการรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข ประการที่สาม จากการทดลองปฏิบัติการรูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จำนวน 8 ชุมชน พบว่า ผลการดำเนินโครงการทั้ง 7 โครงการ ทำให้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง ความพึงพอใจของประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่เกิดจากแนวคิดของคนในชุมชนสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้เป็นผลสำเร็จ

มนทกานต์ โสมกุล (2549) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทและศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษา บ้านปังเม็ง ตำบลบ้านพลวง อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหายาเสพติด ในด้านขนาดและความรุนแรงของปัญหา ศึกษาบทบาท และศึกษาศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็น

การศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในพื้นที่ดังกล่าว ประชากรที่ใช้ในการศึกษานั้นมีทั้งหมด 71 หลังคาเรือน 256 คน มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีลักษณะดังนี้ อายุตั้งแต่ 15-60 ปี และเป็นผู้ที่สมัครใจให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัย เครื่องมือที่ใช้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์ประชากรทุกหลังคาเรือน หลังคาเรือนละ 1 คน ขั้นตอนที่ 2 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) 4 กลุ่ม คือ ผู้นำชุมชน ครอบครัว เยาวชน และส่วนราชการ หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดย รวบรวม ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลตามประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปข้อมูลเชิงคุณภาพโดย รวบรวม ตรวจสอบและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาพบว่า 1) พื้นที่ของบ้านปึงเม็ง ตำบลบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีผู้ค้ายาเสพติด 2 รายและผู้เสพยาเสพติด 13 ราย จึงเป็นพื้นที่ที่มีขนาดและความรุนแรงในเกณฑ์ที่มีการแพร่ระบาดปานกลาง เป็นพื้นที่สีชมพู 2) บทบาทของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมี 2 บทบาท คือ บทบาทที่ได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน ประธานกองทุนต่างๆในหมู่บ้าน ผู้ประสานพลังแผ่นดินของหมู่บ้าน ประกอบกับบทบาทของส่วนราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องล้วนแสดงบทบาทและศักยภาพสอดคล้องตามตำแหน่ง บทบาทของประชาชนทั่วไป ประชาชนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องช่วยกัน ร่วมมือกัน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวกและด้านลบ 3) ศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ชุมชนมีความตระหนักในปัญหายาเสพติด ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการทำให้ชุมชนห่างไกลยาเสพติดประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การทำบุญหมู่บ้านประจำปี การกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของหมู่บ้าน มีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำและต่อเนื่อง การจัดตั้งศูนย์สาธิตในชุมชน มีองค์กรนำที่มีความเข้มแข็งนำพาหมู่บ้านผ่านพ้นวิกฤติต่างๆได้ ได้แก่ ช่วงรัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติดในชุมชนไม่มีผู้เสพรายใหม่ ผู้เสฟได้รับการบำบัดรักษาและติดตามอย่างต่อเนื่องไม่หวนกลับไปเสฟซ้ำ ชุมชนดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ความตระหนักถึงผู้นำชุมชนถึง การกลับมาของยาเสพติดระลอกใหม่ การเตรียมการป้องกันภัยยาเสพติด การมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนราชการและหน่วยงานอื่นๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ลลิตา ศรีสวัสดิ์ (2546) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนของหัวหน้าครอบครัว จำนวน 400 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .96 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติ t-test

และ One-way ANOVA และทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรอิสระเป็นขั้นๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษารูปได้ว่า 1) การมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดของประชาชนในจังหวัดสระบุรี มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับน้อย กิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การเสวนาเกี่ยวกับการป้องกันลูกหลานให้ห่างไกลยาเสพติด กิจกรรมลานกีฬา/แข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด และฝึกอบรมหรือจัดสัมมนาให้ความรู้ถึงโทษแลพิษภัยของยาเสพติด ตามลำดับ กิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับ ได้แก่ การจัดทะเบียนผู้เสพยาเสพติด และการจัดหาทุนทรัพย์เพื่อจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด 2) การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาชนในจังหวัดสระบุรี มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับกลาง กิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับกลาง ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน/หมู่บ้านรวมพลังประสานใจแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้ชุมชนบำบัด การสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา และการจัดประชุม/สัมมนาประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมประเมินสถานการณ์ปัญหายาเสพติด/การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้าน ตามลำดับ ประชาชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับน้อย เรียงตามลำดับ ได้แก่ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาที่ผ่านการบำบัดรักษา และการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่ผู้ติดยาและต้องเข้ารับการบำบัดรักษา 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จำแนกตามอายุการเป็นสมาชิกกลุ่ม และตำแหน่งทางสังคมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ การศึกษา รายได้ ลักษณะของครอบครัว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน/หมู่บ้าน อาชีพ และการได้รับการชักชวนของประชาชนไม่แตกต่างกัน

อาภาพันธ์ สุขพันธ์ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยงานเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดง โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดง และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและแก้ปัญหายาเสพติดและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันการแก้ไขปัญหายาเสพติดของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดง โดยทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยในเคหะชุมชนดินแดง แพลตหลังที่ 21 ถึงแพลตหลังที่ 32 รวมเป็น 672 ราย และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างกลับคืนมาทั้งสิ้น 250 รายคิดเป็นร้อยละ 89.29 แบบหลายขั้นตอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 280 ราย ได้รับแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทำการทดสอบสมมติฐานได้แก่ t-test, F-test และ Scheffe's test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการทดสอบสมมติฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนแตกต่างกันตามอายุอาชีพระดับความรู้กับยาเสพติดและจำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสารในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน

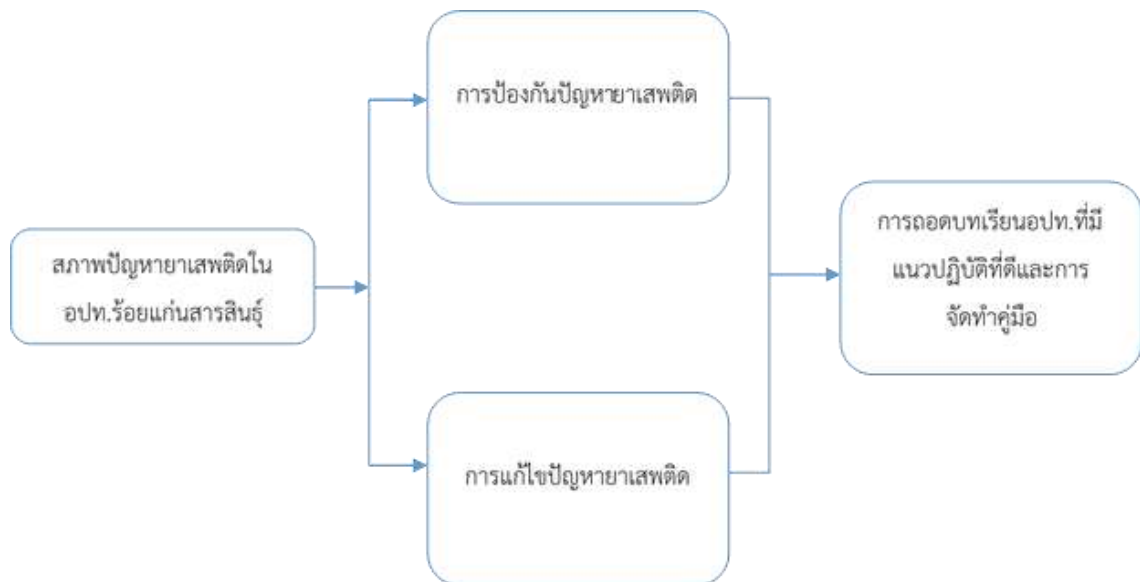
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดงส่วนใหญ่คือการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนน้อยเกินไป

ธีระ แก้วกล้า (2548) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด : การศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 293 คน จากคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเอง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาอัตราส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการศึกษาค้นพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการประชุมเกี่ยวกับปัญหาเสพติดมีประมาณปีละหนึ่งถึงสองครั้ง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนเกี่ยวกับยาเสพติด และความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ ผลการวิจัยได้ให้ผลที่สามารถนำไปใช้ได้ทางปฏิบัติ โดยผลการวิจัยได้ให้ข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะที่สำคัญ กล่าวคือ ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาเสพติดระหว่างผู้ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนในระยะเวลาไม่นานนัก เจ้าหน้าที่ของรัฐควรมีโอกาสมากขึ้นในการเข้ามาติดต่อสอบถามกับชาวบ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ผู้นำหมู่บ้านควรแสดงบทบาทสำคัญในการเรียกประชุมให้ถี่ขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และเจ้าหน้าที่รัฐต้องให้ข้อมูลที่เป็นจริง ทันสมัยและเข้าใจง่ายให้กับประชาชนและคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

วิมลฤดี วันสอน (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องรายงานการวิจัยความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนคลองเตยหลังเสร็จสิ้นโครงการประสานพลังแผ่นดิน เอาชนะยาเสพติด และศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มกิจกรรมผู้ค้า ผู้เสพยาเสพติด และผู้นำองค์กรภาคประชาชนในเขตคลองเตย จำนวน 28 คน โดยเลือกศึกษาเฉพาะชุมชนลือค 7,8,9 และชุมชน 70 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงวิธีการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการจัดเวทีประชาคม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาค้นพบว่า สถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนหลังเสร็จสิ้นโครงการประสานพลังแผ่นดิน เอาชนะยาเสพติด มีการซื้อขายกลับมาเหมือนเดิม โดยผู้ขายบางกลุ่มเลิกขายไม่ได้ เพราะต้องทำเพื่อปากท้อง หรือต้องทำให้ผู้มีอิทธิพล ในด้านรูปแบบการขายพบว่า มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้มีรูปลักษณะของยาเสพติดยังมีลักษณะเหมือนกับยาเม็ดทั่วไปมีการแต่งสี กลิ่น รสมากขึ้น ส่วนในด้านการเสพพบว่า มีการระวังตัวมากขึ้น นอกจากนี้ยาบ้ายังมีราคาแพงมากขึ้นทำให้ผู้เสพส่วนหนึ่งเปลี่ยนมาดมกาวและสารระเหยแทน ความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหาเสพติด พบว่าหลังเสร็จสิ้นโครงการประสานพลังแผ่นดิน เอาชนะยาเสพติด ชุมชน

มีป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมากขึ้น โดยครอบครัวดูแลกันเอง ครอบครัวเตือนและสอนลูกให้ป้องกันตัวเองให้ห่างไกลยาเสพติด ส่วนชุมชนมีการประชุมร่วมกัน จัดเวรยามดูแลในชุมชน ผลัดกันเดินยามตอนกลางคืนมีการอบรมอาสาสมัครรักษาความปลอดภัย ร่วมมือเป็นเครือข่าย มีการออกเสียงตามสาย ให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และโทษของยาเสพติด มีการจัดตู้ปณ. ชุมชน รั้วร้องเรียนและแจ้งเบาะแสเรื่องยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีการประสานงานระหว่างชุมชนกับภาครัฐและเอกชนให้ความรู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนเบี่ยงเบนความสนใจจากยาเสพติด ในด้านการบำบัดเป็นลักษณะชุมชนบำบัด มีการดูแลและส่งคนไปบำบัดที่บ้านวิวัฒน์พลเมือง เมื่อกลับก็ช่วยหางานให้ทำ ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชน ทำให้เกิดกิจกรรมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 แนวทางการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กัน (Mixed Method) โดยเน้นการศึกษาที่เน้นสี่แนวทางหลักคือ

ประการแรก การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) เช่น หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย บทความจากวารสารและข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งนี้แหล่งข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สำนักหอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสำนักแหล่งค้นคว้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

ประการที่สอง การเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากตัวแทนของผู้นำชุมชน และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการดำเนินงาน รวมถึงเงื่อนไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จจัดการชุมชนท้องถิ่นเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ประการที่สาม การสำรวจความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับแนวคิดและข้อคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่นที่มีต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนท้องถิ่น

3.2 พื้นที่ ประชากรและตัวอย่าง

3.2.1 พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ จำนวน 722 แห่ง โดยสำรวจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเฉพาะกลุ่มเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีอำนาจที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งนี้หากใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

$$n = \frac{722}{1+(722)(0.05)^2}$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณคือ 257 ชุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ร้อยแก่นสารสินธุ์) ได้จำนวน 309 ชุด

3.2.2 ประชากร จำนวนขนาดตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้หน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาจะพิจารณาในเชิงนโยบาย กิจกรรม แผนงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกรณีการถอดบทเรียนจะเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นที่สุดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 1 แห่ง โดยจะพิจารณาสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่นจำนวน 2-3 คน ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง 1-2 คน ผู้นำชุมชนเช่นกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านรวมถึงประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 7-10 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลภาพรวมของการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจากกรณีศึกษา โดยจะมีทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อย โดยกลุ่มตัวอย่างจะเน้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นสำคัญ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- การสำรวจสถานการณ์และแนวปฏิบัติในปัจจุบันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยการใช้แบบสำรวจความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์หรือการโทรศัพท์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยแต่ละจังหวัดมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องส่งเอกสารแบบสำรวจดังนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ อปท.จำนวน 151 แห่ง จังหวัดขอนแก่น อปท.จำนวน 225 แห่ง จังหวัดมหาสารคาม อปท.จำนวน 143 แห่ง จังหวัดร้อยเอ็ด อปท.จำนวน 203 แห่ง รวมจำนวนอปท.ที่ต้องส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 722 แห่ง ทั้งนี้มีการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 309 แห่ง ด้วยการติดตามแบบสำรวจเชิงรุกเพื่อให้ได้แบบสอบถามอย่างน้อยตามเกณฑ์ทั่วไปเพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณได้

ทั้งนี้ประเด็นในการสำรวจหลักๆที่สำคัญคือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย เพื่อใช้ข้อมูลในการถอดบทเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จและแนวทางในการดำเนินการขอท้องถิ่นในการจัดบริการ

สาธารณะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยจะคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีนวัตกรรมการทำงานและเห็นผลลัพธ์ชัดเจน โดยอาจพิจารณารางวัลการบริหารจัดการที่ดี หรือรางวัลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นสำคัญ โดยจะพิจารณาจากเอกสารแบบสอบถามรวมถึงการสืบค้นกรณีศึกษาด้วยวิธีการอื่นประกอบ เช่น ประกาศผลรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นต้น โดยจะพิจารณาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 แห่ง (ตามกรอบระยะเวลาที่ศึกษาและข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ) ซึ่งจะพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานที่ได้รับจากแบบสอบถามและการพิจารณาจากการเป็นองค์กรที่สามารถให้การเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแก่หน่วยงานอื่นได้ เพื่อพิจารณาและถอดบทเรียนในการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้แนวทางในการสัมภาษณ์เพื่อถอดบทเรียนในการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีแนวคำถามดังนี้

- สภาพปัญหาและสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่เป็นอย่างไร
- กระบวนการในการจัดการปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร
- ปัจจัยแห่งความสำเร็จรวมทั้งข้อจำกัดในการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติทางสังคมศาสตร์ โดยมีการลงรหัสและวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเรียนรู้ไปกับการเก็บข้อมูลตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน อันได้แก่ การค้นคว้าผ่านเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) ตามที่พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2550: 45) ได้อธิบายว่าการสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Induction) เป็นการสร้างข้อเสนหรือข้อวินิจฉัยโดยอาศัยการให้เหตุผลของผู้วิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปจากหลักฐาน (Premise) ที่เป็นที่ยอมรับหรือบางสิ่งบางอย่างที่รู้ว่าเป็นจริง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสังเกตการณ์หรือข้อเท็จจริงโดยเฉพาะ สอดคล้องกับสุภาวค์ จันทวานิช (2561) ได้อธิบายว่าในการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยนั้นเป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการสร้างข้อสรุปทั่วไปที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรตั้งแต่สองตัวขึ้นไปโดยใช้กรณีหรือแหล่งข้อมูลเฉพาะจำนวนหนึ่งเป็นหลักแล้วกล่าวอ้างความจริงทั่วไปขึ้นจากความจริงเฉพาะ

ของข้อมูลชุดดังกล่าว โดยนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ในภาคสนามมาเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมผ่านทางเอกสารและผลการวิจัยต่างๆ ที่ได้อ้างอิงถึง โดยมุ่งที่จะตอบโจทย์ของวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ข้างต้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษานี้เน้นไปที่การศึกษาเอกสาร ดังนั้นจึงต้องอาศัยการตีความและการวิเคราะห์ในประเด็นที่ศึกษาอย่างมากเพื่อสำรวจสภาพแนวคิด ทฤษฎีและแนวทางการศึกษาและการประยุกต์ใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นสำคัญ

3.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1) การเตรียมข้อมูลพื้นฐาน เช่น การสืบค้นจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ที่อยู่ผู้ที่สามารถประสานงานได้ในเบื้องต้น เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งแบบสำรวจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการกรอกข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 2) ศึกษาเอกสารและรวบรวมแนวทางการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) การเตรียมจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสำรวจข้อมูลความเห็นของอปท.ในเชิงปริมาณ
- 4) การทดลองใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเพื่อวัดความเที่ยงตรงของของแบบสอบถาม (Reliability) เพื่อนำมาสู่การปรับข้อความคำถาม ให้มีความเที่ยงตรงและสามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ซึ่งจะมีการสุ่มทดลองอย่างน้อย 2 อปท.
- 5) ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการจัดส่งแบบสำรวจการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทางไปรษณีย์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยส่งไปยังเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งกว่า 722 แห่ง ทั้งนี้มีการใช้การโทรศัพท์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุดในการนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) การลงข้อมูลและการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์รูปแบบและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
- 7) การพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพในแบบสอบถามเพื่อนำไปสู่การคัดเลือกกรณีศึกษาที่สามารถเป็นแนวทางในการถอดบทเรียนและหาปัจจัยความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงชุมชนท้องถิ่นที่มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

- 8) การลงพื้นที่ (Fieldwork) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการสืบค้นสภาพปัญหา รวมไปถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาและกระบวนการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ รวมถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการชุมชนท้องถิ่นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีการคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งพิจารณาจากลักษณะกิจกรรมที่โดดเด่นรวมถึงขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการได้รับการรับรองจากองค์กรภายนอก เช่น การได้รับรางวัลจากองค์กรต่างๆในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงด้านการบริหารจัดการอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงระบบการบริหารจัดการที่ดีของท้องถิ่น โดยคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โดดเด่นมาเพียง 1 กรณีศึกษา เพื่อทำการศึกษาและการถอดบทเรียน
- 9) การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ประเด็นปัจจัยแห่งความสำเร็จรวมถึงข้อจำกัดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการส่งรายงานฉบับสมบูรณ์และคู่มือการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการสำรวจข้อมูลปัญหาและแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ (จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์) โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลจำนวน 309 แห่ง ทั้งนี้ลักษณะปัญหาในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ปัญหาหลักคือ ปัญหาด้านยาเสพติด ร้อยละ 28.80 และปัญหาภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ ร้อยละ 24.90 ทั้งนี้สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหายาเสพติดโดยรวมในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลางและรุนแรงมากถึงร้อยละ 46.30 (143) ประเภทยาเสพติดที่พบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดคือ ยาบ้า ร้อยละ 96.1 (297) กลุ่มที่เสพมากที่สุดคือวัยรุ่นตอนปลาย/วัยรุ่นทำงานร้อยละ 62.1 (192) ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการมอบหมายให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร้อยละ 72.5 (224) สำนักปลัดฯร้อยละ 14.6 (45) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติดร้อยละ 97.1 (300) รองลงมาคือ การทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหายาเสพติด ร้อยละ 96.4 (298) ส่วนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่ามีการติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 63.4 (196) การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 60.8 (188) ส่วนปัญหาที่พบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของท้องถิ่นคือ ขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา เช่น ผู้นำท้องถิ่นที่ปกปิดข้อมูลมากถึงร้อยละ 62.8 (194) ระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวย เช่น อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน ร้อยละ 34.6 (107) และขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบายร้อยละ 25.6 (79)

ทั้งนี้สามารถพิจารณารายละเอียดของผลการสำรวจสถานการณ์ปัญหาและแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ดังนี้

4.1 สถานการณ์ปัญหาและแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

4.1.1 ด้านข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลประเภทองค์กรที่ให้ข้อมูล

ประเภทองค์กร	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัด	1	0.3
2. เทศบาลเมือง	4	1.3
3. เทศบาลตำบล	100	32.4
4. องค์กรบริหารส่วนตำบล	204	66.0
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลที่ได้สำรวจแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นองค์กรบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 66 (จำนวน 204 หน่วยงาน) เทศบาลตำบล ร้อยละ 32.40 (จำนวน 100 หน่วยงาน) เทศบาลเมือง ร้อยละ 1.30 (จำนวน 4 หน่วยงาน) และองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ร้อยละ 0.3 (จำนวน 1 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของจังหวัดที่สำรวจข้อมูลในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

จังหวัด	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ร้อยเอ็ด	92	29.8
2. ขอนแก่น	91	29.4
3. มหาสารคาม	66	21.4
4. กาฬสินธุ์	60	19.4
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลจังหวัดที่สำรวจข้อมูลในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า จังหวัดร้อยเอ็ด ร้อยละ 29.8 (จำนวน 92 หน่วยงาน) จังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 29.4 (จำนวน 91 หน่วยงาน) จังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 21.4 (จำนวน 66 หน่วยงาน) และจังหวัดกาฬสินธุ์ ร้อยละ 19.4 (จำนวน 60 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลอายุของผู้ให้ข้อมูล

ช่วงอายุผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อายุ 26 – 30 ปี	4	1.3
2. อายุ 31 – 35 ปี	12	3.9
3. อายุ 36 – 40 ปี	78	25.2
4. อายุ 41 – 45 ปี	69	22.3
5. อายุ 46 – 50 ปี	53	17.2
6. อายุ 51 – 55 ปี	32	10.4
7. อายุ 56 ปีขึ้นไป	9	2.9
8. ไม่ประสงค์แจ้งอายุ	52	16.8
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.3 ข้อมูลอายุของผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากสุด 5 อันดับ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอายุ 36 – 40 ปี ร้อยละ 25.2 (จำนวน 78 คน) กลุ่มอายุ 41 – 45 ปี ร้อยละ 22.3 (จำนวน 69 คน) กลุ่มอายุ 46 – 50 ปี ร้อยละ 17.2 (จำนวน 53 คน) กลุ่มไม่ประสงค์แจ้งอายุ ร้อยละ 16.8 (จำนวน 52 คน) และกลุ่มอายุ 51 – 55 ปี ร้อยละ 10.4 (จำนวน 32 คน)

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล

ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ปลัด / รองปลัดท้องถิ่น	27	8.7
2. หัวหน้าสำนักปลัด	118	38.2
3. ผู้อำนวยการกอง	7	2.3
4. เจ้าพนักงานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย	74	23.9
5. นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	44	14.2
6. นักจัดการงานทั่วไป	8	2.6
7. หัวหน้ากลุ่มงาน	13	4.2
8. พนักงานธุรการ	2	0.6
9. นิติกร	3	1.0
10. นักประชาสัมพันธ์	2	.6
11. นักทรัพยากรมนุษย์	1	.3
12. นักสาธารณสุข	1	.3

13. นักสหนาการ	1	.3
14. นักพัฒนาชุมชน	6	1.9
15. นักวิชาการศึกษา	2	0.6
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.4 ข้อมูลตำแหน่งผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากสุด 5 อันดับ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าสำนักปลัด ร้อยละ 38.2 (จำนวน 118 คน) เจ้าพนักงานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ร้อยละ 23.9 (จำนวน 74 คน) นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ร้อยละ 14.4 (จำนวน 44 คน) ปลัด / รองปลัดท้องถิ่น ร้อยละ 8.7 (จำนวน 27 คน) และหัวหน้ากลุ่มงาน ร้อยละ 4.2 (จำนวน 13 คน)

4.1.2 ด้านข้อมูลทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.5 จำนวนประชากรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนประชากร	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 5,000 คน	112	36.2
2. 5,001 - 6,000 คน	56	18.1
3. 6,001 - 7,000 คน	47	15.2
4. 7,001 - 8,000 คน	24	7.8
5. 8,001 - 9,000 คน	26	8.4
6. 9,001 - 10,000 คน	19	6.1
7. 10,001 คนขึ้นไป	25	8.1
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.5 จำนวนประชากรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด 5 อันดับ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่มีประชากรต่ำกว่า 5,000 คน ร้อยละ 36.2 (จำนวน 112 หน่วยงาน) มีประชากร 5,001 – 6,000 คน ร้อยละ 18.1 (จำนวน 56 หน่วยงาน) มีประชากร 6,001 – 7,000 คน ร้อยละ 15.5 (จำนวน 47 หน่วยงาน) มีประชากรจำนวน 8,001 – 9,000 คน ร้อยละ 8.4 (จำนวน 26 หน่วยงาน) และมีประชากรจำนวน 10,001 ขึ้นไป ร้อยละ 8.1 (จำนวน 25 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.6 จำนวนครัวเรือนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนครัวเรือน	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 1,000 ครัวเรือน	36	11.7
2. 1,001 - 2,000 ครัวเรือน	173	56.0
3. 2,001 - 3,000 ครัวเรือน	73	23.6
4. 3,001 ครัวเรือนขึ้นไป	27	8.7
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.6 จำนวนครัวเรือนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่มีจำนวน 1,001 – 2,000 ครัวเรือนร้อยละ 56.0 (จำนวน 173 หน่วยงาน) มีจำนวน 2,001 – 3,000 ครัวเรือนร้อยละ 23.6 (จำนวน 73 หน่วยงาน) มีจำนวนต่ำกว่า 1,000 ครัวเรือนร้อยละ 11.7 (จำนวน 36 หน่วยงาน) และมีจำนวน 3,001 ครัวเรือนขึ้นไปร้อยละ 8.7 (จำนวน 27 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.7 จำนวนพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ตร.กม.	19	6.1
11 – 20 ตร.กม.	31	10.0
21 – 30 ตร.กม.	59	19.1
31 – 40 ตร.กม.	66	21.4
41 – 50 ตร.กม.	47	15.2
51 – 60 ตร.กม.	34	11.0
61 – 70 ตร.กม.	18	5.8
71 – 80 ตร.กม.	6	1.9
81 – 90 ตร.กม.	9	2.9
91 ตร.กม.ขึ้นไป	20	6.5
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.7 จำนวนพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีพื้นที่ขนาด 31 – 40 ตร.กม. ร้อยละ 21.4 (จำนวน 66 หน่วยงาน) มีพื้นที่ขนาด 21 – 30 ตร.กม. ร้อยละ 19.1 (จำนวน 59 หน่วยงาน) มีพื้นที่ขนาด 41 – 50 ตร.กม. ร้อยละ 15.2 (จำนวน 47 หน่วยงาน) มีพื้นที่ขนาด 51 –

60 ตร.กม.ร้อยละ 11.0 (จำนวน 34 หน่วยงาน) และมีพื้นที่ขนาด 11 – 20 ตร.กม.ร้อยละ 10.0 (ร้อยละ 10.0จำนวน 31 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.8 จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จำนวนหมู่บ้าน	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 หมู่บ้าน	4	1.3
5 – 10 หมู่บ้าน	119	38.5
11 – 15 หมู่บ้าน	126	40.8
16 – 20 หมู่บ้าน	40	12.9
21 หมู่บ้าน ขึ้นไป	20	6.5
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.8 จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีจำนวน 11 – 15 หมู่บ้านร้อยละ 40.8 (126 หน่วยงาน) จำนวนหมู่บ้าน 5 – 10 หมู่บ้าน ร้อยละ 38.5 (119 หน่วยงาน) จำนวนหมู่บ้าน 16 – 20 หมู่บ้านร้อยละ 12.9 (40 หน่วยงาน) มีจำนวน 21 หมู่บ้าน/ชุมชน ขึ้นไปร้อยละ 6.5 (20 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.9 ลักษณะพื้นที่ตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะพื้นที่ตั้ง	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. เมืองเศรษฐกิจ การค้า	3	1.0
2. เมืองอยู่อาศัย/ชานเมือง	25	8.1
3. เมืองกิ่งชนบท	31	10.0
4. เมืองชนบท เกษตรกรรม	237	76.7
5. เมืองการศึกษา	2	0.6
6. เมืองท่องเที่ยว	3	1.0
7. เมืองชายแดน	4	1.3
8. เมืองท่า	4	1.3
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.9 ลักษณะพื้นที่ตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมืองชนบท/เกษตรกรรม ร้อยละ 76.7 (จำนวน 237 หน่วยงาน) ตั้งอยู่ในเขตเมืองกึ่งชนบท ร้อยละ 10.0 (จำนวน 31 หน่วยงาน) ตั้งอยู่ในเขตเมืองอยู่อาศัย/ชานเมืองร้อยละ 8.1 (จำนวน 25 หน่วยงาน) ตั้งอยู่ในเขตเมืองชายแดนและเมืองท่าร้อยละ 1.3 (จำนวน 4 หน่วยงาน) ตั้งอยู่ในเขตเมืองเศรษฐกิจ การค้าและเมืองท่องเที่ยวร้อยละ 1.0 (จำนวน 3 หน่วยงาน) และตั้งอยู่ในเขตเมืองการศึกษาร้อยละ 0.6 (จำนวน 2 หน่วยงาน)

4.1.3 สภาพปัญหาพื้นที่และสถานการณ์ปัญหาเสพติดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

ตารางที่ 4.10 ปัญหาในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัญหา	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ยาเสพติด	89	28.8
2. ภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติ	77	24.9
3. โครงสร้างพื้นฐาน	1	0.3
4. เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา	11	3.6
5. การว่างงาน	13	4.2
6. ไม่พบปัญหา	118	38.2
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.10 ปัญหาโดยทั่วไปในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ปัญหาเสพติด ร้อยละ 28.8 (จำนวน 89 หน่วยงาน) ปัญหาภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติร้อยละ 24.9 (จำนวน 77 หน่วยงาน) ปัญหาการว่างงานร้อยละ 4.2 (จำนวน 13 หน่วยงาน) ปัญหาเศรษฐกิจสังคม เศรษฐกิจ การศึกษาร้อยละ 3.6 (จำนวน 11 หน่วยงาน) และปัญหาโครงสร้างพื้นฐานร้อยละ 0.3 (จำนวน 1 หน่วยงาน)

ตารางที่ 4.11 สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานการณ์ปัญหาเสพติด	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. รุนแรงมาก	21	6.8
2. รุนแรงปานกลาง	122	39.5
3. ไม่ค่อยรุนแรงมากนัก	153	49.5
4. อื่นๆ	13	4.2
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.11 สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ ถือว่ามีปัญหาอยู่แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยรุนแรงมากนักร้อยละ 49.5 (153) รุนแรงปานกลางร้อยละ 39.5 (122) รุนแรงมากร้อยละ 6.8 (21) ทั้งนี้หากพิจารณาความรุนแรงปานกลางและรุนแรงมากถึงร้อยละ 46.30 (143)

ตารางที่ 4.12 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. กลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย วัยทำงาน	192	62.1
2. กลุ่มผู้ค้ารายย่อย	10	3.2
3. กลุ่มผู้เสพและผู้ขาย	41	13.3
4. ไม่ค่อยพบบ่อย/เจอบางครั้ง	4	1.3
5. ไม่ระบุกลุ่มเสี่ยง	62	20.1
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.12 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ส่วนใหญ่กลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย วัยทำงานร้อยละ 62.1 (192) ไม่ระบุกลุ่มเสี่ยง ร้อยละ 20.1 (62) กลุ่มผู้เสพและผู้ขายร้อยละ 13.3 (41) กลุ่มผู้ค้ารายย่อยร้อยละ 3.2 (10)

ตารางที่ 4.13 ประเภทยาเสพติดที่พบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเภทยาเสพติด	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ยาบ้า	297	96.1
2. ยาบ้าและยาไอซ์	3	1.0
3. กัญชา	2	0.6
4. ยาบ้าและกัญชา	4	1.3
5. ไม่พบยาเสพติด	3	1.0
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.13 ประเภทยาเสพติดที่พบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่พบว่าเป็นยาบ้า ร้อยละ 96.1 (297) ยาบ้าและกัญชา ร้อยละ 1.3 (4) และกัญชา ร้อยละ 0.6 (2)

4.1.5 นโยบายและแนวทางในการจัดการปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 ตารางที่ 4.14 แนวนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

นโยบาย	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ส่งเสริมตามนโยบายของรัฐบาล	255	82.5
2. ให้ความสำคัญในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาเสพติด	29	9.4
3. เน้นนโยบายด้านอื่นมากกว่า	2	0.6
4. ให้ความร่วมมือทำงานบูรณาการกับจังหวัด/อำเภอ	7	2.3
5. เน้นกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนให้ห่างไกลเสพติด	11	3.6
6. ตรวจข้าราชการ พนักงาน อปท. ป้องกันการเกี่ยวข้อง	5	1.6
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.14 แนวนโยบายของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ส่วนใหญ่นโยบายส่งเสริมตามนโยบายของรัฐบาล ร้อยละ 82.5 (255) นโยบายให้ความสำคัญในการป้องกัน แก้ไข ปัญหาเสพติดร้อยละ 9.4 (29) นโยบายเน้นกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนให้ห่างไกลเสพติดร้อยละ 3.6 (11) นโยบายให้ความร่วมมือทำงานบูรณาการกับจังหวัด/อำเภอ ร้อยละ 2.3 (7) นโยบายตรวจข้าราชการ พนักงาน อปท. ป้องกันการเกี่ยวข้องร้อยละ 1.6 (5) และเน้นนโยบายด้านอื่นมากกว่าร้อยละ 0.6 (2)

ตารางที่ 4.15 ส่วนงานของอปท.ที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ส่วนงานที่รับผิดชอบ	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. สำนักปลัดฯ	45	14.6
2. งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	224	72.5
3. คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบในองค์กรทุกฝ่าย	18	5.8
4. ศูนย์ป้องกันยาเสพติดระดับตำบล	3	1.0
5. งานสาธารณสุข	9	2.9
6. คำสั่งแต่งตั้งร่วมเครือข่ายระดับจังหวัด	2	0.6
7. ฝ่ายปกครองอปท.	2	0.6
8. กองสวัสดิการ	3	1.0
9. ไม่มีบุคลากรรับผิดชอบ	3	1.0
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.15 ส่วนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ส่วนใหญ่ได้มีการมอบหมายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร้อยละ 72.5 (224) สำนักปลัด ร้อยละ 14.6 (45) คำสั่งแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบในองค์กรทุกฝ่ายร้อยละ 5.8 (18) งานสาธารณสุข ร้อยละ 2.9 (9) ศูนย์ป้องกันยาเสพติดระดับตำบล/ กองสวัสดิการ/ไม่มีบุคลากรรับผิดชอบ ร้อยละ 1.0 (3) และคำสั่งแต่งตั้งร่วมเครือข่ายระดับจังหวัด/ฝ่ายปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 0.6 (2)

ตารางที่ 4.16 จำนวนบุคลากรของอปท.ที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

จำนวนบุคลากรรับผิดชอบ	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. 1 - 2 คน	178	57.6
2. 3 - 4 คน	72	23.3
3. 5-6 คน	23	7.4
4. 6 คน ขึ้นไป	28	9.1
5. ไม่มีผู้รับผิดชอบที่แน่นอน	8	2.6
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.16 จำนวนบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ส่วนใหญ่มีบุคลากรรับผิดชอบ 1 – 2 คนร้อยละ 57.6 (178) มีบุคลากรรับผิดชอบ 3 - 4 คนร้อยละ 23.3 (72) มีบุคลากรรับผิดชอบ 6 คน ขึ้นไปร้อยละ 9.1 (28) มีบุคลากรรับผิดชอบ 5 - 6 คนร้อยละ 7.4 (23) และไม่มีผู้รับผิดชอบที่แน่นอน ร้อยละ 2.6 (8)

4.1.6 การป้องกันปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.17 กิจกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อความด้านกาป้องกันยาเสพติด	มี	ร้อยละ
1. อปท. มีการจัดทำสื่อเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	295	95.5
2. อปท. มีการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติด	300	97.1
3. การจัดทำกิจกรรมหรือการจัดอบรมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	298	96.4
4. การทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหาเสพติด	296	95.8
5. มีการจัดเวรยามโดยร่วมมือกับชุมชน	177	57.3
6. มีการตั้งคณะกรรมการคุ้มเพื่อสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติด	255	82.5
7. มีการตั้งกฎกติการ่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่น	201	65.0
8. มีกิจกรรมส่งเสริมกีฬาต้านยาเสพติด	292	94.5
9. โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง	33	10.7
10. กิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละเลิก อบายมุข	279	90.3
11. มีการจัดตู้ ปณ. ชุมชน รับร้องเรียนและแจ้งเบาะแสเรื่องยาเสพติด	269	87.1

จากตารางที่ 4.17 กิจกรรมการป้องกันปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติด ร้อยละ 97.1 (300) การจัดทำกิจกรรมหรือการจัดอบรมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร้อยละ 96.4 (298) การทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหาเสพติดร้อยละ 95.8 (296) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำสื่อเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด ร้อยละ 95.5 (295) และมีกิจกรรมส่งเสริมกีฬาต้านยาเสพติด ร้อยละ 94.5 (292)

ตารางที่ 4.18 โครงการหลักของอปท.ในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด

กิจกรรมโครงการหลัก	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. จัดอบรมให้ความรู้การป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน เยาวชน	130	42.1
2. กิจกรรมกีฬาเยาวชนต้านยาเสพติด	51	16.5
3. กิจกรรมค่ายอบรม บำบัด กลุ่มเสี่ยง	9	2.9
4. เข้าร่วมปฏิบัติการเฉพาะกิจระดับจังหวัด/อำเภอ	1	0.3
5. เข้าร่วมกับศูนย์ป้องกันยาเสพติดระดับตำบลอำเภอ	8	2.6
6. เข้าร่วมกับฝ่ายปกครอง ตำรวจ โรงพยาบาล ตรวจกลุ่มเสี่ยง	18	5.8
7. กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่	43	13.9
8. กิจกรรมครูแดร์ (D.A.R.E)	2	0.6
9. กิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม	4	1.3
10. กิจกรรมประกวดวงดนตรี ร้องเพลง	2	0.6
11. กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ พี่นุผู้ผ่านการบำบัด	1	0.3
12. กิจกรรมชุมชนสีขาว	2	0.6
13. กิจกรรมสายตรวจชุมชน	2	0.6
14. กิจกรรมป้องกันยาเสพติดของสภาเด็กและเยาวชน	5	1.6
15. ค่ายอบรมเยาวชน/ผู้นำนักเรียน	4	1.3
16. ศึกษาดูงานเรือนจำและกรมราชทัณฑ์	1	0.3
17. โครงการสร้างความปลอดภัยในชุมชน/ ตาสัปปะรด	2	0.6
18. โครงการป้อมอปพร. เฝ้าระวัง	2	0.6
19. โครงการอุดหนุนงบประมาณจังหวัด/อำเภอ	22	7.1
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.18 โครงการหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นโครงการจัดอบรมให้ความรู้การป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน เยาวชนร้อยละ 42.1 (130) กิจกรรมกีฬาเยาวชนต้านยาเสพติดร้อยละ 16.5 (51) กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ร้อยละ 13.9 (43) โครงการอุดหนุนงบประมาณจังหวัด/อำเภอ ร้อยละ 7.1 (22) และเข้าร่วมกับฝ่ายปกครอง ตำรวจ โรงพยาบาล ตรวจกลุ่มเสี่ยง ร้อยละ 5.8 (18)

4.1.7 ด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 14.19 กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การดำเนินการด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด	มี	ร้อยละ
1. การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	188	60.8
2. การติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด	196	63.4
3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด	178	57.6
4. การจัดหาชุดตรวจหาสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อบำบัด ฟื้นฟู หรือติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู	116	37.5

จากตารางที่ 4.19 กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่คือ การติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 63.4 (196) การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 60.8 (188) การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 57.6 (178) และการจัดหาชุดตรวจหาสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อบำบัด ฟื้นฟู หรือติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู ร้อยละ 37.5 (116)

ตารางที่ 4.20 กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมโครงการหลัก	จำนวน (หน่วยงาน)	ร้อยละ
1. ได้รับรายชื่อและประสานส่งเข้าบำบัดกับฝ่ายปกครอง	53	17.2
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผ่านการบำบัด	25	8.1
3. ได้รับแจ้งรายชื่อบุคคลในพื้นที่และติดตาม	3	1.0
4. จัดสรรเงินอุดหนุนงบประมาณให้กับฝ่ายปกครอง / สภ.	133	43.0
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพร่วมกับพัฒนาชุมชน	7	2.3
6. ไม่มีการดำเนินกิจกรรม	88	28.5
รวม	309	100.0

จากตารางที่ 4.20 กิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จัดสรรเงินอุดหนุนงบประมาณให้กับฝ่ายปกครอง / สถานีตำรวจ ร้อยละ 43.0 (133) ไม่มีการดำเนินกิจกรรม ร้อยละ 28.5 (88) ได้รับรายชื่อและประสานส่งเข้าบำบัดกับฝ่ายปกครอง ร้อย

ละ 17.2 (53) จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการบำบัดร้อยละ 8.1 (25) จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพร่วมกับพัฒนาชุมชนร้อยละ 2.3 (7) และได้รับแจ้งรายชื่อบุคคลในพื้นที่และติดตามร้อยละ 1.0 (3)

4.18 ปัญหาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตารางที่ 4.21 ปัญหาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของอปท.

ปัญหาการดำเนินงาน	เป็น	ร้อยละ
1. ระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวย เช่น อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน	107	34.6
2. ขาดแรงจูงใจในการทำงาน	28	9.1
3. ขาดทักษะในการทำงานด้านยาเสพติด	27	8.7
4. ขาดผู้นำในการชี้ชัดปัญหายาเสพติดในท้องถิ่น	49	15.9
5. ขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา เช่น ผู้นำท้องที่ปกปิดข้อมูล	194	62.8
6. ขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบาย	79	25.6
7. อื่นๆ เช่น บุคลากรไม่เพียงพอ / การแก้ปัญหาไม่ตรงจุด	12	3.9
8. อื่นๆ เช่น การสื่อสารกับผู้ปกครอง	5	1.6
9. อื่นๆ เช่น การปกปิดข้อมูลกลุ่มเสี่ยง	5	1.6
10. อื่นๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ	3	1.0

จากตารางที่ 4.21 กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา เช่น ผู้นำท้องที่ปกปิดข้อมูลมากถึงร้อยละ 62.8 (194) ระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวย เช่น อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน ร้อยละ 34.6 (107) ขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบายร้อยละ 25.6 (79) ขาดผู้นำในการชี้ชัดปัญหายาเสพติดในท้องถิ่นร้อยละ 15.9 (49) ขาดแรงจูงใจในการทำงานร้อยละ 9.1 (28) ขาดทักษะในการทำงานด้านยาเสพติดร้อยละ 8.7 (27) และปัญหาอื่นๆ เช่น บุคลากรไม่เพียงพอ/การแก้ปัญหาไม่ตรงจุดร้อยละ 3.9(12) การสื่อสารกับผู้ปกครองและการปกปิดข้อมูลกลุ่มเสี่ยงร้อยละ 1.6 (5) การบังคับใช้กฎหมายของตำรวจร้อยละ 1.0 (3)

4.2 แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

เมื่อได้ทำการสำรวจความเห็นและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรในพื้นที่กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์แล้ว หากพิจารณาลงในรายละเอียดในระดับพื้นที่ซึ่งคณะผู้วิจัยเลือกพื้นที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในหลายด้าน และแม้มีความเป็นเมืองแต่บางชุมชนก็มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบทซึ่งก็ส่งผลต่อรูปแบบกิจกรรมที่ดำเนินการในแต่ละชุมชนด้วย ทั้งนี้จะได้นำเสนอรายละเอียดของพื้นที่และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรต่อไป

4.2.1 บริบทพื้นที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2480 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2480 ซึ่งเป็นการยกฐานะบางส่วนของตำบลเหนือและตำบลหลุบ อำเภอหลุบ จังหวัดมหาสารคาม ขึ้นเป็นเทศบาลเมืองเรียกว่า “เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม” มีพื้นที่ 4.04 ตร.กม. ต่อมาในปี 2524 ได้ขอขยายเขตเทศบาลออกเป็น 16.96 ตร.กม. ซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2525 จากอดีตถึงปัจจุบัน รวม 83 ปี มีนายกเทศมนตรี 23 คน โดยมีพระอรุณเปศลสุรวดี เป็นนายกเทศมนตรีคนแรกและในปัจจุบัน (2563) มี นายจรรุวัฒน์ บุญเพิ่ม เป็นนายกเทศมนตรีเมืองกาฬสินธุ์นับตั้งแต่จัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2480 ได้อาศัยบริเวณที่ทำการอำเภอเมืองกาฬสินธุ์เป็นสถานที่ทำงาน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีชุมชนทั้งสิ้น 38 ชุมชน โดยแบ่งเป็นชุมชนย่านการค้าและสถานที่ราชการไม่มีคณะกรรมการชุมชน จำนวน 2 ชุมชน ส่วนที่เหลืออีก 36 ชุมชน มีคณะกรรมการชุมชนในการขับเคลื่อนและประสานงานหรือกิจกรรมระหว่างเทศบาลและชุมชน ทั้งนี้ชุมชนที่มีประชากรมากที่สุดคือ ชุมชนสุขสบายใจ มี 520 ครัวเรือนและมีจำนวนประชากรมากถึง 1,505 คน และชุมชนที่มีประชากรน้อยที่สุดคือ ชุมชนหาดลำดวน มีประชากรเพียง 411 คนทั้งนี้ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่คิดเป็น 2,030 คนต่อตารางกิโลเมตร (งานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาลเมษายน 2558) เขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ครอบคลุมพื้นที่ 16.96 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 34,400 คน โดยส่วนใหญ่อายุระหว่าง 18-49 ปีและมีประชากรหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีพื้นที่เขตรับผิดชอบที่กว้างขวางประกอบด้วย 38 ชุมชน โดยมีคณะกรรมการชุมชนทั้งสิ้น 36 ชุมชน (ข้อมูลปี 2555 สำนักทะเบียนราษฎร เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์) บ้านเรือนที่อยู่อาศัยมีหลายลักษณะด้วยกัน ทั้งบ้านชั้นเดียว สองชั้น หรือเป็นอาคารพาณิชย์ มีประชากรที่หนาแน่นพอสมควร มีการขายสินค้าต่างๆอยู่มากมาย และยังมีร้านโชห่วยที่ขายของอยู่ตามชุมชน รวมถึงมีร้านอาหารอยู่เปิดบริการที่บ้าน เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีคลองจากลำน้ำปาวที่ไหลผ่านหลายชุมชน บ้านเรือนที่อยู่อาศัยในกลางเมืองส่วนใหญ่มีลักษณะที่ใหญ่โต สะท้อนว่าประชากรมีฐานะค่อนข้างดี แต่ห่างออกไปพบมีบ้านเรือนที่อยู่อาศัยไม่ใหญ่โตคล้ายคลึงกับลักษณะของสลัม อนึ่งเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

มีวัดหลักๆอยู่สามวัดคือ วัดเหนือ วัดกลาง และวัดใต้ ซึ่งอยู่ทิศตามชื่อของวัดดังกล่าว และยังมีวัดอื่นอีก เช่น วัดประชานิยม ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง

ในด้านการบริหารจัดการเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับรางวัลการบริหารจัดการในหลายประเภท ทั้งรางวัลพระปกเกล้าทองคำ ปีพ.ศ. 2561 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายภาครัฐ เอกชนและประชาสังคม จากสถาบันพระปกเกล้า รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีประเภทดีเลิศ ประจำปี 2562 เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบด้านการป้องกันการทุจริต ปีงบประมาณ 2560-2562 จากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กล่าวได้ว่าเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นเทศบาลในเขตเมืองที่มีการบริหารจัดการที่ดี จึงเป็นที่มาในการพิจารณาเลือกเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นกรณีศึกษา เพราะมีพื้นฐานการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม และเลือกพิจารณาประเด็นการดำเนินงานเฉพาะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อจะได้ทราบแนวทางในการดำเนินการว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางในการดำเนินการอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้เรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางที่ควรจะเป็นในการจัดการกับปัญหายาเสพติดต่อไป

4.2.2 การบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ลักษณะของชุมชนเมืองกาฬสินธุ์เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการประจำจังหวัด มีสถานศึกษา บริษัทห้างร้านและการค้าซึ่งเป็นลักษณะของเมืองโดยทั่วไป ยาเสพติดแพร่ระบาดไปกับคนกลุ่มเสี่ยงซึ่งในเขตเมืองมีกลุ่มคนที่หลากหลายเนื่องจากมีปัจจัยดึงดูดทางเศรษฐกิจ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นการออกแบบนโยบายภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้หากจะพิจารณาแนวคิดและเจตจำนงของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีการดำเนินการคือ 1) การดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขผ่านกลไกแผนพัฒนาท้องถิ่น และ 2) การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดผ่านกลไกชุมชน ภายใต้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

ประการแรก การดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขผ่านกลไกแผนพัฒนาท้องถิ่น

ทั้งนี้การดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขผ่านกลไกแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์สามารถพิจารณาได้จากแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2561-2565 ดังปรากฏในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 นโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขผ่านกลไกแผนพัฒนาท้องถิ่น

ชื่อโครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณ	หมายเหตุ
โครงการจัดอบรมเจ้าหน้าที่และครูแกนนำต้านยาเสพติด	สำนักงานการศึกษา	60,000	
โครงการอบรมและศึกษาดูงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา	สำนักงานการศึกษา	200,000	เงินอุดหนุน

ชื่อโครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งบประมาณ	หมายเหตุ
โครงการแข่งขันเดิน-วิ่งเพื่อสุขภาพเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มินิมารารอน	สำนักงานการศึกษา	200,000	
โครงการสนับสนุนชมรมกีฬาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	สำนักงานการศึกษา	500,000	
โครงการฝึกอบรมผู้นำเด็กและเยาวชนด้านกีฬาและนันทนาการ	สำนักงานการศึกษา	100,000	ตัวแทนชุมชนละ 2 คน
โครงการศึกษาดูงาน To Be Number One สร้างเยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด	สำนักงานการศึกษา (รร.เทศบาล 2)	60,000	
โครงการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตเทศบาลด้วย CCTV ภาคประชาชน	สำนักปลัด	400,000	เฉพาะปีงบประมาณ 2563
โครงการอบรมจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	สำนักปลัด	150,000	อุดหนุนที่ว่าการอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ โดยอบรมผู้นำชุมชนในเขตเทศบาล 100 คน
โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (แผนพัฒนาเทศบาล พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน 2562 เพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563)	กองสวัสดิการสังคม (ปีงบประมาณ 2564-2565)	50,000	อุดหนุนที่ทำการปกครองจังหวัดกาฬสินธุ์

แหล่งที่มา : เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ทั้งนี้การดำเนินการเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย, การส่งเสริมและป้องกัน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามมาตรา 16 (30) และมาตรา 17 (23) แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นไปตามภารกิจ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของ เทศบาล โดยมีขอบเขตอำนาจในการดำเนินการที่สำคัญตามกรอบการตีความของคณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ดังนี้

1) การจัดทำสื่อ การจัดทำกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน

2) การทำกิจกรรมหรือการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

3) การจัดกิจกรรมในการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ ติดตาม ดูแลผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด รวมถึงกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดสารเสพติด

4) การจัดหาชุดตรวจสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อบำบัด รักษา ฟื้นฟู และติดตามผู้ผ่านการบำบัดและรักษาฟื้นฟู

ทั้งนี้หากพิจารณาในแง่กลไกการดำเนินการของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ พบว่ามีหน่วยงานที่ดำเนินการได้แก่ สำนักงานการศึกษา สำนักปลัด และกองสวัสดิการสังคม สำหรับกองการศึกษานั้นมีการใช้สถานศึกษาในฐานะที่เป็นแหล่งบ่มเพาะเยาวชนในการสนับสนุนกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ทั้งเรื่องส่งเสริมกีฬา การตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยยาเสพติด สำหรับสำนักปลัดเทศบาล ซึ่งเปรียบเสมือนหน่วยงานแม่บ้านของเทศบาลมีหน้าที่ดูแลภาพรวมเช่นกรณีนี้คือการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อบันทึกเหตุการณ์ในเขตพื้นที่ อันเป็นการช่วยเฝ้าระวังและบันทึกสถานการณ์ในพื้นที่รวมถึงการอุดหนุนส่วนราชการอื่นที่ทำหน้าที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่กรณีนี้คือโครงการอบรมจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ที่ทางเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้อุดหนุนที่ว่าการอำเภอเมืองกาฬสินธุ์โดยโครงการได้ทำการอบรมผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลจำนวน 100 คน

ประการที่สอง การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเสพติดผ่านกลไกชุมชน ภายใต้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

การดำเนินการในปีพ.ศ. 2562 มีการดำเนินโครงการส่งเสริมการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยกองสวัสดิการสังคมเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นผู้รับผิดชอบ โดยโครงการนี้เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับแนวทางของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งได้นำงบประมาณสมทบทุนทรัพย์ที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โดยมีการพระราชทานเงินเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 ให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านละ 8,000 บาทเป็นทุนตั้งต้นในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 มีจำนวน 14 ชุมชน 14 กองทุนในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยลักษณะกิจกรรมเป็นการฝึกอบรมคณะกรรมการเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานและกลไกขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และการจัดทำแผนการดำเนินงานแม่ของแผ่นดิน โดยใช้งบประมาณในปีพ.ศ. 2562 จำนวน 30,000 บาท การดำเนินการเพื่อให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการของกองทุนแม่ของแผ่นดินในการใช้พลังชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การดำเนินการโครงการนี้

ดำเนินการ 1 วันคือในวันที่ 30 สิงหาคม 2562 ณ ศาลาเอนกประสงค์ วัดสว่างคงคา โดยมี คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเข้าร่วม 200 คน โดยมีพิธีทอดผ้าป่าสมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน ก่อนการฝึกอบรม โดยได้วิทยากรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งเป็นวิทยากร ป.ป.ส.ภาค 4 (นายศักดิ์ศรี ไชยภูณิน) โดยกิจกรรมมีการอธิบายความเป็นมาและอุดมการณ์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน กลไกการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน กระบวนการในการดำเนินการของกองทุน รวมถึงแนวทางในการพัฒนากองทุนให้เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังมีกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการกองทุนแม่ของแผ่นดินและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรียนรู้บทเรียนการใช้พลังชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด

ทั้งนี้ในปีพ.ศ. 2563 มีกองทุนแม่ของแผ่นดินเพิ่มอีก 1 กองทุนรวมของเดิมเป็น 15 กองทุน โดยในทุกๆปีจะมีการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อันเป็นการประเมินสถานะเพื่อการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน พบว่ามีกองทุนที่ได้ระดับ A เพียง 1 กองทุนคือ ชุมชนดงปอ ระดับ B จำนวน 12 แห่ง และระดับ C จำนวน 2 แห่ง ดังแสดงละเอียดในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ลำดับที่	ชื่อชุมชน	คะแนน	ระดับการประเมิน
1	ดงปอ	80.70	A
2	วัดหอไตรปฏิการาม	70.18	B
3	สุขสบายใจ	68.42	B
4	หน้าโรงเลื่อย	68.42	B
5	กุดยางสามัคคี	66.67	B
6	ซอยน้ำทิพย์	66.67	B
7	ทุ่งสระ	64.91	B
8	เกษตรสมบูรณ์	64.91	B
9	หนองลิ้นจี่	61.40	B
10	วัดสว่างคงคา	57.89	B
11	ทุ่งศรีเมืองพัฒนา	57.89	B
12	โรงจิว	54.39	B
13	ทุ่งมน	50.88	B
14	วัดเหนือ	49.12	C
15	วัดสว่างวัฒนา	49.12	C

แหล่งที่มา : กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ (2563)

ทั้งนี้ในการประเมินสถานะเพื่อการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดินจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน 2) การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน 3) การดำเนินงานด้านยาเสพติด และ 4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ทั้งนี้ในแต่ละด้านจะมีองค์ประกอบในการพิจารณา กล่าวคือ ด้านการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะพิจารณาเรื่องการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน บทบาทของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินด้านการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ของแผ่นดิน บทบาทของคณะกรรมการด้านการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินตามที่ได้รับมอบหมาย การมีระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นของหมู่บ้านเอง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานทุกขั้นตอน (ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามและร่วมรับประโยชน์) ด้านการบริหารการเงินของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีประเด็นที่พิจารณาคือ จำนวนเงินพระราชทานขวัญฤกษ์ 8,000 บาทอยู่ครบจำนวนหรือไม่ การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน การสมทบเงินทุนด้วยวิธีแห่งศรัทธา (การบริจาค) การสมทบเงินด้วยวิธีแห่งปัญญา (เช่น การจัดงาน กิจกรรม การขอสนับสนุนจากกองทุนอื่นๆจากอบต. NGOs หรือโครงการอื่นของรัฐ) ด้านการดำเนินงานด้านยาเสพติด มีประเด็นกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (เช่น การให้ความรู้ ตั้งจุดตรวจ เป็นต้น) กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อเด็กเยาวชนและกลุ่มเสี่ยง (เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย การส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์) การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นโทษภัยยาเสพติด (เช่น เดินพาเหรด จัดป้ายแจ้งเตือน) การค้นหา/สำรวจผู้เสพยาเสพติดที่อยู่ในหมู่บ้านด้วยสันติวิธี กองทุนแม่ของแผ่นดินช่วยเหลือ ฟันฟูจิตใจผู้เสพที่กลับตัวให้ได้รับการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมชุมชน ครอบครัวยุติเพื่อให้โอกาสคนกลุ่มนี้กลับเข้าสู่ชุมชน (ลดความเสี่ยงที่จะกลับไปมีพฤติกรรมเช่นเดิม) มีการส่งเสริมอาชีพเพิ่มทักษะด้านอาชีพหรือหางานให้ทำสำหรับกลุ่มเสี่ยง ผู้ผ่านการบำบัดหรือผู้ผ่านการบังคับบำบัด ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ได้แก่ การเป็นแหล่งศึกษาดูงานขององค์กรหรือหมู่บ้านอื่นๆ การเชื่อมโยงเครือข่ายกับกองทุนแม่ของแผ่นดินกับหมู่บ้านอื่นๆ (มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปรึกษาหารือ ให้ความร่วมมือ หรือทำกิจกรรมร่วมกัน) มีคนในชุมชนที่มีจิตอาสาเป็นวิทยากรและได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรอย่างเต็มที่ การทบทวนสรุปบทเรียน และพัฒนาการทำงานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ทั้งนี้ในการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินมีที่มาของเงินสามแหล่งด้วยกัน ได้แก่ 1) เงินพระราชทานขวัญฤกษ์ 8,000 บาท เงินทุนศรัทธา (ราษฎรสมทบ) และทุนปัญญา (จัดกิจกรรมที่จัดหาเงินทุนเพิ่ม) เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นหน่วยประสานงานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยมีการจัดตั้งเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับตำบล ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนให้เป็นกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับตำบล เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ตำบลให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม และให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ บทเรียนการใช้พลังชุมชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกรอบแนวทางในการทำงานของเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับตำบล มีลักษณะสำคัญคือ

- 1) เกิดกระบวนการเรียนรู้
- 2) การเพิ่มโอกาสในการจัดการปัญหา
- 3) เกิดการพึ่งพาตนเอง
- 4) เกิดการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น
- 5) เกิดกระบวนการผลักดันในท้องถิ่น
- 6) เกิดอำนาจหรือพลัง

โดยกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการมีดังนี้

ประการแรก การดำเนินการเพื่อแสวงหาทุนศรัทธา โดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการสังคม กองสวัสดิการสังคม ร่วมกับกองทุนแม่ของแผ่นดินทั้ง 15 กองทุน จัดกิจกรรมเพิ่มทุนโดยทำผ้าป่าสามัคคีสมทบกองทุนแม่ของแผ่นดินวันที่ 30 สิงหาคม 2562 มียอดบริจาครวมเป็นเงินทั้งสิ้น 110,350 บาท โดยมีการนำเงินเข้าสมทบแต่ละกองทุนตามจำนวนที่ผู้บริจาคระบุไว้ และคงเหลือจำนวน 25,183 บาท เป็นกองทุนในการดำเนินกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินต่อไป

ประการที่สอง เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ร่วมกับตัวแทนกองทุนแม่ของแผ่นดินในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในปี 2562 และกำหนดแผนการดำเนินงานปี 2563 ในวันที่ 9 มกราคม 2563 ณ วัดสว่างคงคา โดยมีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานดังนี้

-เห็นชอบให้จัดตั้งเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับตำบลในรูปแบบคณะกรรมการจำนวน 1 คณะกรรมการเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมระดับตำบล ประกอบด้วยประธานกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินหรือผู้แทนกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งที่ประชุมพิจารณาตามความเหมาะสมพร้อมทั้งเสนอชื่อกรรมการรวมทั้งสิ้น 24 คน ให้เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ออกประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายโดยนมีสการเรียนเชิญพระครูวรธรรมธัช เจ้าคณะจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นที่ปรึกษาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับตำบล

-เห็นชอบให้ตราระเบียบคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2563 ซึ่งมีทั้งหมด 5 หมวด 34 ข้อ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเครือข่าย

-เห็นชอบให้นำเงินจำนวน 5,000 บาทอุดหนุนแก่กองทุนแม่ของแผ่นดินที่มีเงินทุนน้อยและไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเงินทุนสำหรับกองทุนแม่ของแผ่นดินในชุมชนต่างๆที่มีการตั้งขึ้นมาแล้ว

-มีการกำหนดแผนและดำเนินการตามแผนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีกิจกรรมจัดหาทุนเครือข่าย กิจกรรมประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโอกาสต่างๆเพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ประการที่สาม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ประกาศแต่งตั้งกรรมการเครือข่ายแม่ของแผ่นดินพร้อมทั้งรายงานผลการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นภาพรวมของเทศบาลให้หน่วยงานที่

รับผิดชอบหลักทราบ ทั้งนี้เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ลงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยมาจากกรรมการกองทุนแต่ละชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีนายจำลอง ใจไหว จากชุมชนหน้าโรงเลื่อยเป็นประธานเครือข่ายและมีนางวิภา รัตน์ กำจร เป็นเหรัญญิกและเลขานุการ จากชุมชนสุขสบายใจ ทั้งนี้หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับตำบลได้แก่

- 1) การบริหารเครือข่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่กองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนต้นกล้า กองทุนแม่ของแผ่นดิน องค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
- 3) ประสานการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล กิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบลและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบ
- 4) เสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรืออื่นๆเพื่อสมทบ สนับสนุนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินในระดับตำบล ระดับกองทุนฯจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน
- 5) เป็นตัวแทนเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาอื่นๆโดยใช้ยุทธศาสตร์ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความรู้รักสามัคคี
- 6) ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2563
- 7) สนับสนุนการดำเนินการอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้โครงการที่ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีโครงการสำคัญๆดังนี้

โครงการรณรงค์การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา เช่น โรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา รวมถึงโรงเรียนเทศบาล 1 กาฬสินธุ์พิทยาสีห์ โดยมีการอบรมให้ความรู้เรื่อง “วัยรุ่นกับสารเสพติด” รวมถึงประเด็นปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยวิทยากรครูตำรวจ D.A.R.E จากกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเน้นการเรียนรู้ การทำกิจกรรมกลุ่ม และทำกิจกรรมร่วมกับวิทยากรในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการ

โครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน To Be Number One สร้างสรรค์เยาวชนห่างไกลยาเสพติด เพื่อเป็นการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเป็นผู้มีสุนทรียภาพมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เพื่อพัฒนาบุคคลากรแกนนำนักเรียนและสมาชิกในโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจและทักษะชีวิตในการป้องกันยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายการป้องกันช่วยเหลือผู้มีปัญหาสุขภาพจิตและยาเสพติด โดยดำเนินการในสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์โดยมีพื้นที่นำร่องที่โรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคา ใช้

งบประมาณจำนวน 30,000 บาททั้งนี้ในการดำเนินการใช้พื้นที่ห้องประชุมธรรมมาภิบาล เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยมีนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดสว่างคงคาพร้อมด้วยคณะผู้บริหารเทศบาลหัวหน้าส่วนราชการกรมการศึกษานอกโรงเรียน ครูเทศบาลและโรงเรียนในสังกัดจำนวน 100 คน โดยกิจกรรมเน้นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกิจกรรมเน้นไปที่กลุ่มสัมพันธ์และการทำกิจกรรมร่วมกันในการวิเคราะห์ปัญหา รวมถึง ความสร้างสรรค์ในการทำงานกลุ่มในกิจกรรม “สร้างสุข” กิจกรรม “แก้ปัญหายา” โดยมีคณะวิทยากรจากโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 24

โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดพ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายจัดดำเนินการกิจกรรมรณรงค์ในการต่อต้านยาเสพติดเนื่องในวันต้านภัยยาเสพติดและโครงการจังหวัดกาฬสินธุ์ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและค่าใช้จ่ายอื่นๆที่จำเป็นตามโครงการกำหนด โดยโครงการในเทศบัญญัติระบุจำนวนงบประมาณไว้ 30,000 บาททั้งนี้ใช้จริงจำนวน 28,000 บาทโดยดำเนินการซื้อชุดทดสอบสารเสพติดเมทแอมเฟตามีนในปัสสาวะ (แบบหมด) จำนวน 700 ชุด โดยมีราคาชุดละ 40 บาทรวมจำนวนเงิน 28,000 บาท ทั้งนี้ข้อสังเกตคือโครงการที่เสนอของงบประมาณคือโครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างชุมชนปลอดยาเสพติดตามค่ามาตรฐานป.ป.ส. 3 ต่อ 1,000 ประชากร และการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนทุกเพศ ทุกวัยต้องตระหนักถึงโทษยาเสพติดและมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในชุมชน รวมถึงการสนับสนุนในด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยข้อเสนอโครงการระบุจำนวนเงิน 130,000 บาทโดยเน้นที่กิจกรรมประชาสัมพันธ์ในชุมชนทั้ง 38 ชุมชน รวมถึงสนับสนุนในด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด รวมถึงการจัดซื้อชุดตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติเรื่องการเบิกจ่ายงบประมาณมีการดำเนินการเฉพาะในส่วนของการจัดซื้อชุดตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ โดยปรากฏในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของเทศบาลจำนวน 30,000 บาทเท่านั้น

นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีการประเมินสถานะของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้ง 36 ชุมชนซึ่งต้องมีการประเมินและลงในระบบ Nispa ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีการระบุหมู่บ้าน จำนวนประชากร จำนวนผู้เสพ จำนวนผู้ค้า จำนวนผู้เสพและผู้ค้า โดยมีการรายงานลงไปในฐานะข้อมูลกลางส่วนการดำเนินการอื่นๆ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการในบางกรณีข้อมูลของ ป.ป.ส.อาจมีมากและละเอียดกว่าที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

โครงการชุมชนร่วมใจต้านภัยยาเสพติด โดยกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นโครงการที่ดำเนินการในปีงบประมาณ 2559 เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเป็นเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเองได้ตามสภาพปัญหาที่พบในแต่ละพื้นที่ โดยมีกิจกรรมสำคัญคือการประชุมในชุมชน Re-x-ray เพื่อค้นหาผู้เสพยาเสพติดในชุมชน รวมถึงการจัดทำแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา

เสพติดในแต่ละชุมชนโตใช้เวทีประชาคมในการระดมความเห็น โดยดำเนินการทั้ง 36 ชุมชนและใช้งบประมาณไปทั้งสิ้น 20,000 บาท ทั้งนี้เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการในระหว่างวันที่ 25-27 สิงหาคม 2559 โดยได้ข้อมูลในการประเมินสถานการณ์ชุมชน ดังนี้

ชุมชนสีขาวย จำนวน 23 ชุมชน

ชุมชนสีเขียว จำนวน 6 ชุมชน

ชุมชนสีเหลือง จำนวน 2 ชุมชน

ชุมชนสีแดง จำนวน 5 ชุมชน

โดยข้อมูลเหล่านี้ได้จากเวทีประชาคม ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะมีการรายงานผลโดยนำเข้าข้อมูลในระบบ Nispa ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดประจำปี 2559 “ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คืนคนดีสู่สังคม” โดยใช้งบอุดหนุนทั่วไปกำหนดวัตถุประสงค์จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 308,000 บาท (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหนังสือแจ้งยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ในการโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2559 เงินอุดหนุนทั่วไป เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการส่งเสริมการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพผู้ติดยาเสพติดและส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ผ่านการบำบัดครั้งที่ 3 ทิมท.0808.2/3735-3791 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2559 เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ได้รับจัดสรร 325,000 บาท แต่ใช้จริง 308,000 บาท) โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน- 9 กรกฎาคม 2559 ณ หอประชุมอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ กองร้อยอาสาสมัครรักษาดินแดนกาฬสินธุ์ โดยมีเป้าหมายสำคัญในการลดระดับปัญหาการระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้านหรือชุมชนให้ปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยให้ความสำคัญกับการลดผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดในชุมชนด้วยกระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูและการติดตามช่วยเหลือแบบครบวงจรและใช้มาตรการในการลดผู้ค้ายาเสพติดในชุมชนโดยเป้าหมายในการดำเนินการคือพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์และมีเป้าหมายจำนวน 50 คน

ทั้งนี้กิจกรรมสำคัญในโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดประจำปี 2559 ตลอดระยะเวลาระหว่างวันที่ 28 มิถุนายน- 9 กรกฎาคม 2559 มีการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ ทุกข์ของครอบครัว สาเหตุที่เข้าไปพัวพันยาเสพติด วิธีการเลิกยาเสพติด ครอบครัวในฝัน ชุมชนในฝัน ถนนชีวิต ทนชีวิตทนทางสังคม กิจกรรมการบรรยาย ได้แก่ กำเนิดยาบ้า ยาบ้าทำลายใคร สถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน การประหารชีวิตในประเทศไทยและต่างประเทศ สภาวะโลกร้อนภัยคุกคามโลกมนุษย์ สำนึกรักบ้านเกิดเสียดินแดน โรคติดต่อร้ายแรงกับยาเสพติด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตของปราชญ์ชาวบ้าน การรับฟังธรรมบรรยาย เรื่อง ชีวิตดี ไม่มียาเสพติด กิจกรรมพัฒนาอาชีพเป็นกิจกรรม 2 วันสุดท้ายก่อนมีพิธีปิดค่าย

กรณีตัวอย่างชุมชนที่ดำเนินการที่โดดเด่นระดับท้องถิ่น

กรณีชุมชนวัดหอไตรปฏิญการาม

กรณีชุมชนวัดหอไตรปฏิญการาม มีการประเมินผลการปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดินโดยกองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เป็นชุมชนที่มีผลการประเมินกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับ B โดยกิจกรรมที่กองทุนระดับชุมชนมีการดำเนินการได้แก่

ประการแรก การดำเนินการของกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนวัดหอไตรปฏิญการาม มีการสอดส่องดูแลภายในชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ หากมีเหตุผิดสังเกตจะมีการแจ้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) อันเป็นผลมาจากการประชุมและพัฒนาศักยภาพและผู้นำชุมชนในการดูแลปัญหาเสพติดในชุมชนผ่านการอบรมของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยต่อมาผู้นำชุมชนมีการเปลี่ยนระดับการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับยาเสพติดไปยังงานความมั่นคงของอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ (อส.) อันเป็นการดำเนินการในลักษณะการให้ข้อมูลและติดตามเฝ้าระวังในชุมชน

ประการที่สอง การให้คำแนะนำผู้ถูกคุมประพฤติ ณ สถานพินิจเด็กและเยาวชน ก่อนออกจากสถานพินิจโดยประธานชุมชนในฐานะประธานกองทุนแม่ของแผ่นดินมีการรับรองความประพฤติและแนะนำเยาวชนที่ออกจากสถานพินิจ ทั้งในการศึกษาต่อ (บางรายมีปัญหาไม่สามารถเรียนต่อในระบบการศึกษาปกติได้) และการประกอบอาชีพ โดยมีกองทุนแม่ของแผ่นดินมีการให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาแก่เยาวชนเพื่อเรียนต่อในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ส่วนการประกอบอาชีพมีการแนะนำแนวทางการให้เงินช่วยเหลือเพื่อประกอบอาชีพ แต่กรณีชุมชนวัดหอไตรปฏิญการามยังไม่มีการขอความช่วยเหลือจากประชาชนในชุมชนแต่อย่างใด และกรณีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพก็เป็นข้อจำกัดและยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สาม การสนับสนุนกิจกรรมกีฬาของเยาวชนเป็นการของรายการกีฬาของเยาวชนในการเดินทางไปแข่งขันกีฬาของเยาวชนในสถานศึกษา โดยกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนวัดหอไตรฯ ภายใต้งานอนุมัติของกรรมการมีการสนับสนุนจำนวน 500 บาท ซึ่งมอบเป็นครั้งคราวไปตามความเหมาะสมไม่ได้เป็นกิจกรรมถาวรในลักษณะการจัดงานประจำปีหรือการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สี่ การเกื้อกูลและช่วยเหลือกันของคนในชุมชน แม้จะไม่ได้เป็นเรื่องยาเสพติดโดยตรง แต่มีลักษณะเป็นปัจจัยโดยอ้อม ที่เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนเมืองในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือการไม่ทอดทิ้งกันของคนในชุมชน เช่น กรณีการให้เงินสำรองในการจัดทำศพ กรณีเจ้าภาพงานติดขัดด้านการเงิน การร่วมกันทำความสะอาดบริเวณรอบชุมชนและวัด อันเป็นสถานที่สาธารณะในวาระสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ ภายใต้งานดำเนินการของกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนวัดหอไตรปฏิญการาม

ประการที่ห้า ปัจจุบันชุมชนวัดหอไตรปฏิญการาม มีเงินสะสมกองทุนประมาณ 38,000 บาท โดยเหรียญกฐนสามารถถือเงินสดเพื่อจัดการสภาพคล่องของกองทุนจำนวน 8,000 บาท ทั้งนี้มีกรรมการในการดำเนินการกองทุนจำนวน 11 คน

ประการที่เจ็ด การระดมทุนของกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนวัดหอไตรปฏิญาราม มีการแสวงหาทุนจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยในช่วงแรกมีการแลกเงินขวัญถุงเพื่อต่อเงินจากเดิมจำนวน 8,000 บาทและสามารถได้เงินสะสมกองทุนเพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายธนบัตรขวัญถุง และต่อมามีการระดมทุนผ่านการตั้งต้นดอกเงินในช่วงประเพณีบุญเดือนสี่หรือบุญมหาชาติของชุมชน การดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนใช้การสื่อสารผ่านหอกระจายข่าวชุมชน

ข้อจำกัดในการดำเนินการ

ประการแรก ผู้นำชุมชนแม้จะมีที่มาจาก การเลือกตั้ง และได้รับการแต่งตั้งโดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ทั้งนี้ขอบเขตอำนาจหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนและเทศบาล โดยไม่ได้มีเงินค่าตอบแทน ทำงานด้วยจิตอาสาเป็นสำคัญ และมีการทำงานในระดับชุมชนก็ดำเนินการตามนโยบายหรือโครงการของเทศบาลเป็นสำคัญ และอำนาจในการจัดการเรื่องยาเสพติดก็อาศัยการดำเนินการภายใต้กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นหลัก

ประการที่สอง ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เนื่องจากบางกรณีมีการให้ข้อมูลกับทางเจ้าหน้าที่รัฐและบางครั้งมีการสืบบย้อนมาที่ผู้ให้ข้อมูลการดำเนินการบางกรณีจึงเกิดข้อกั้วงในการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชน

กรณีชุมชนดงปอ

ชุมชนดงปอมีครัวเรือนประมาณ 250 ครัวเรือน มีประชาชนประมาณ 1000 คนเป็นชุมชนดั้งเดิมที่อยู่ติดกับที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์หลังใหม่ สำหรับชุมชนดงปอถือเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการปัญหาเสพติดในระดับชุมชน ทั้งนี้ในการดำเนินการของชุมชนมีการทำกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไปนี้

ประการแรก การระดมทุนเพื่อทำกิจกรรมในการกองทุนโดยมีการจัดทำผ้าป่าสามัคคีทุกวันแม่แห่งชาติของทุกปี โดยมุ่งเน้นกระตุ้นให้ชุมชนและสมาชิกได้มีส่วนร่วมในการใช้เงินของกองทุนเพื่อสมาชิก และมีการส่งเสริมกิจกรรมการเล่นกีฬาของเด็กและเยาวชนเพื่อด้านยาเสพติด แต่ไม่ได้ดำเนินการมาสามปีแล้วเนื่องจากพื้นที่สนามฟุตบอลถูกนำไปสร้างโรงเรียนเทศบาล 5 และสถานีนามัย และมีการบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนจำนวน 15 วัน

ประการที่สอง สมาชิกของกองทุนแม่ของแผ่นดินในชุมชนมีจำนวน 120 ครัวเรือน มีการมอบธงสัญลักษณ์ปลอดยาเสพติด โดยมีการให้คณะกรรมการจำนวน 20 คน ดูแลสอดส่องให้ส่งข่าวสารแก่กรรมการ โดยกรรมการหนึ่งคนจะดูแลครัวเรือนประมาณ 5-6 ครัวเรือน เพื่อให้เกิดการติดตามและพูดคุยติดตามทุก 6 เดือน

ประการที่สาม มีการมอบทุนการศึกษาแก่บุตรสมาชิกที่เรียนดีแต่ยากจนและผู้ด้อยโอกาสโดยมีการมอบทุนทุกปีในปีพ.ศ.2562 มีการมอบทุนจำนวน 3 ทุน แบ่งเป็นทุนการศึกษา 2 ทุน และทุนผู้ด้อยโอกาสอีกจำนวน 1 ทุน โดยมอบให้ทุนละ 500 บาททุกปี โดยมีการคัดเลือกผู้สมควรได้รับทุนโดยกรรมการ ทั้งนี้กิจกรรมจะจัดในวันที่ 12 สิงหาคมทุกปี พร้อมกับกิจกรรมทำบุญตักบาตรและการถวายพระพรสมเด็จพระพันปีหลวง

ประการที่สี่ ปัจจุบันมีเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนประมาณ 40,000 บาท ทั้งนี้ในการระดมทุนนอกจากจะมีการต่อยอดเงินขวัญถุงแล้ว ยังมีการจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีนอีกด้วย และหากกรณีสมาชิกเสียชีวิตจะได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนจำนวน 2,000 บาท รวมถึงการส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกผู้ติดขัดทางการเงินซึ่งที่ผ่านมากองทุนระดับชุมชนได้ช่วยเหลือสมาชิกแล้วจำนวน 4 ราย รายละไม่เกิน 5,000 บาทมีการลงนามในสัญญายืมเงินเป็นทางการและไม่มีการเก็บดอกเบี้ย ทั้งนี้หากผู้กู้จะเพิ่มให้ในช่วงมามอบให้กองทุนกองทุนก็จะเก็บเข้าไว้บริหารจัดการต่อไป ทั้งนี้เงินก้อนนี้จะกู้ได้ประมาณ 3-6 เดือน เช่น กรณีชาวบ้านซึ่งปกติกว่าร้อยละ 60 ของชุมชนนี้ทำอาชีพเกี่ยวกับพวงมาลัย ทั้งปลูกดอกมะลิและการร้อยพวงมาลัย มีการยืมเงินไปลงทุนเกี่ยวกับการร้อยพวงมาลัยเพื่อเป็นทุนตั้งต้นในการประกอบสัมมาชีพ

ประการที่ห้า เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักเป็นกลุ่มคนเดิมๆที่มีประวัติเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ ผู้เสพยาเสพติดเหล่านั้นเท่าที่มีกำลังเกิดพฤติกรรมและมักไม่มีการอาละวาดในชุมชน

ประการที่หก ในช่วงปิดภาคเรียนจะมีการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการให้เด็กๆมาเรียนพิเศษ โดยกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนจะมีการประสานครูจิตอาสา มาสอนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ โดยมีนักเรียนเข้าร่วมกว่า 30 คน ทั้งนี้วิทยากรจะได้รับค่าตอบแทนเล็กน้อยๆประมาณ 100-200 บาทเป็นค่าสินน้ำใจจากกองทุนระดับชุมชน

ข้อจำกัด

ประการแรก กิจกรรมส่วนใหญ่ดำเนินการโดยกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนเป็นหลักหากมีการหนุนเสริมจากเทศบาลเพิ่มเติมจะเป็นการดียิ่งและก่อให้เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมในระดับชุมชน

ประการที่สอง ชุมชนสามารถทำได้เพียงการส่งต่อข้อมูลยาเสพติดให้ฝ่ายปกครองในการจัดการผู้เสพยาเสพติดเท่านั้น และในปี 2562 พบกรณีการเสพยาเสพติดจำนวน 2 ราย และมีการส่งไปอบรมเป็นระยะเวลาสามเดือน ณ จังหวัดสระบุรี

กองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนดงปอ ถือเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบด้านการจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินและกิจกรรมการดูแลปัญหา ยาเสพติด ทั้งนี้เมื่อ 2 ปีที่แล้วได้มีการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด โดยมีนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ร่วมในกิจกรรมดังกล่าวซึ่งจัดขึ้นในระดับชุมชน

4.2.3 บทสรุปการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็นนี้จะอธิบายถึงลักษณะเด่นของการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับท้องถิ่นของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ประการแรก การมีแนวความคิดเครือข่ายในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับตำบล เพื่อร่วมกันกระตุ้นการ

ทำงานในระดับชุมชน เช่น กรณีการทำกิจกรรมการเพิ่มทุนโดยการทำผ้าป่าสามัคคีและมีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน นอกจากนี้การทำกิจกรรมหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ก็มีการเชื่อมโยงนโยบายกับสถานศึกษาสังกัดท้องถิ่นรวมถึงการประสานชุมชนในพื้นที่เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อพัฒนาและขยายชุมชนในการจัดตั้งกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยเทศบาลมีบทบาทในการประสานและเป็นกลไกกลางในการให้คำแนะนำในการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินและกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประการที่สอง การดำเนินการที่หลากหลายรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวได้ว่าเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ กล่าวคือ มีการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขอบเขตอำนาจของตนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในระบบแผนพัฒนาท้องถิ่นและการใช้กลไกระดับชุมชนในการช่วยสอดส่องและดูแลคนในชุมชนผ่านการดำเนินการของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ประการที่สาม ชุมชนที่การทำกิจกรรมต่อเนื่องในการจัดการปัญหายาเสพติดมักจะมีผู้นำชุมชนที่ใส่ใจ รวมถึงการร่วมใจของของคณะกรรมการในระดับชุมชน การมีอาชีพที่ทำอย่างต่อเนื่องและมีรายได้ในระดับชุมชน เช่นกรณีชุมชนดงปอประชาชนมีการปลูกมะลิและทำอาชีพร้อยมาลัยจำหน่าย ซึ่งกว่าร้อยละ 90 ที่ประกอบอาชีพนี้และมีรายได้ในครัวเรือนทุกวัน ถือเป็นสัมมาอาชีพของคนในชุมชนและเป็นการช่วยให้คนในชุมชนไม่ค่อยมีเวลาไปคิดในเรื่องยาเสพติด

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ

ประการแรก ปัญหาในเชิงโครงสร้างการทำงานด้านยาเสพติดในระดับพื้นที่ กล่าวคือแม้มีการตีความเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และสำหรับการปราบปรามยอมเป็นอำนาจของฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในขณะที่ภารกิจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีหลากหลายและกระทบต่อชีวิตประชาชน ความเชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาของผู้ปฏิบัติงานก็มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้ส่วนงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ ทั้งนี้การทำงานบางครั้งพบปัญหาการระบุชื่อโครงการในทำนองการฟื้นฟูบำบัดยาเสพติด (กรณีกลุ่มผู้เคยเสพยา) ซึ่งบางรายก็จะปฏิเสธการเข้าร่วมกิจกรรม หรือกลไกระดับท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับการเมืองในท้องถิ่นที่อาจมีปัญหาในการทำงานเชิงพื้นที่ ดังนั้นการมีโครงสร้างการจัดการระดับประเทศคือสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในขณะที่เดียวกันกลไกระดับท้องถิ่นและส่วนภูมิภาคซึ่งมีบทบาทโดยตรงในการร่วมป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในขณะที่ท้องถิ่นก็จะทำหน้าที่ทั้งโครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง การอุดหนุนแก่หน่วยงานอื่นให้ช่วยดำเนินการภารกิจที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ประการที่สอง ปัญหาเชิงการออกแบบและการทำงานเชิงรุก หากทางเทศบาลมีการนำประเด็นปัญหายาเสพติดมาเป็นวาระการพัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากที่มีโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่แล้วมา กำหนดเป็นแนวทางหรือแผนด้านการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดเป็นการเฉพาะ ก็จะทำให้การทำงานด้านนี้มีเป้าหมายที่กำหนดอย่างชัดเจน หรือหากไม่ถึงขั้นการจัดทำแผนอาจมีการวางเป้าหมายของการดำเนินการเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ชัดเจนขึ้น และจะนำไปสู่การบูรณาการแก้ไข

ปัญหากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ และการบูรณาการงานเป็นเนื้อเดียวกันเนื่องจากภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ และเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนและวิถีชีวิตของประชาชนโดยรวม ดังนั้นการดำเนินการที่มีหลากหลายกิจกรรมในแต่ละส่วนงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบงานให้สอดคล้องกันรวมทั้งมุ่งเน้นประเด็นปัญหาให้เป็นการทำงานเชิงรุก เนื่องจากในพื้นที่เขตเมืองเป็นพื้นที่ที่มีผู้คนเดินทางและพบปะกันจำนวนมาก มีความเคลื่อนไหวของประชากร การประกอบกิจการงานและเป็นพื้นที่ของแรงงานจากชุมชนมาทำงานในเขตเมือง

ประการที่สาม ปัญหาด้านการประเมินผลกระทบของโครงการ การดำเนินโครงการในระดับท้องถิ่นเป็นการดำเนินการเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งนี้การประเมินโครงการมีความสำคัญในแง่ที่ว่ากิจกรรมหรือโครงการที่มีหรือดำเนินการอยู่มีข้อสังเกตหรือผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการอย่างไร การประเมินผลกระทบในที่นี้หมายความว่า การดูผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการว่ามีความเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้างซึ่งไม่เพียงแต่การประเมินความพึงพอใจของโครงการเท่านั้น เพราะการประเมินภาพใหญ่ของโครงการจะทำให้ได้แนวทางในปรับปรุงกระบวนการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นการปรับปรุงคุณภาพการทำงานด้านยาเสพติดไปโดยปริยายนั่นเอง

ประการที่สี่ สถานภาพกลไกการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับชุมชนการทำงานในมิตินโยบายของผู้นำชุมชน ในฐานะที่เป็นกลไกของท้องถิ่นระดับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ซึ่งต่างจากการทำหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เนื่องจากกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านเป็นกลไกของราชการส่วนภูมิภาคคืออำเภอและจังหวัดซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ในส่วนของประธานชุมชนนั้น แม้จะมีการเลือกตั้งและการแต่งตั้งจากเทศบาลแต่ไม่มีอำนาจหน้าที่และสวัสดิการที่หนักแน่นในด้านการจัดการปัญหายาเสพติดเช่นฝ่ายปกครอง ประธานชุมชนตั้งคำถามเสมอในเรื่องขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน ประกอบกับการทำตามหน้าที่เฉพาะที่ได้รับมอบหมาย หรือเท่าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการประสานพื้นที่ และการให้ข้อมูลแก่ทางราชการ แม้ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจในการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่กลไกที่มีในระดับชุมชนก็ทำเท่าที่มีศักยภาพเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากการประเมินศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งมีประเด็นหนึ่งในการขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีที่โดดเด่นประมาณ 2 แห่งเท่านั้น

ประการที่ห้า งานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเสมือนงานฝากขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือการขอเบ็ดเตล็ดงานด้านนี้หากพิจารณาข้อมูลทั้งภาพรวมจากการสำรวจและข้อมูลของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พบว่ามีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งแบ่งภารกิจตามความรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายงาน และผู้ที่ทำงานอย่างเชี่ยวชาญในด้านนี้คงต้องใช้เวลาพอสมควรเนื่องจากงานด้านยาเสพติดแฝงอยู่ในทั้งองสวัสดิการสังคม ในมุมมองของการใช้ชุมชนเป็นฐานในการ

พัฒนาพื้นที่ หรือสำนักปลัดในฐานะการดูแลของงานปกครองเทศบาล แต่การทำงานเชิงรุกและการบูรณาการแผนงานยังถือว่าเป็นข้อจำกัดในการทำงานในด้านนี้อยู่มาก

4.3 คู่มือแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับประเด็นนี้จะเป็นการสรุปประเด็นสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงยุคที่ใช้ในการดำเนินงานด้านเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยขอเสนอประเด็นเพื่อเป็นแนวทางของคู่มือดังนี้

4.3.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ความเข้าใจในบทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดูจะพร่ามัวและพยายามที่จะมีบทบาทค่อนข้างจำกัดในเชิงมุมมองทางนโยบาย เพราะในระดับพื้นที่มีกลไกความมั่นคงภายใน เช่น กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน ภายใต้การควบคุมของอำเภอและจังหวัด ในฐานะราชการส่วนภูมิภาค ทั้งนี้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะส่วนราชการท้องถิ่น ถือเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่มีความใกล้ชิดและมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามปัญหา เสพติด ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จนมีการหารือและได้ข้อสรุปในหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักปลัดนายกรัฐมนตรีลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2562 เรื่องภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเรียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักปลัดนายกรัฐมนตรี ได้ร่วมปรึกษากับสำนักงานคณะกรรมการปราบปรามและป้องกันปัญหาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เกี่ยวกับการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด และได้เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในการประชุมครั้งที่ 1/2562 ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 จึงนำไปสู่การเห็นชอบในการกำหนดภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดถือเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยอันเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 สำหรับการปราบปรามเสพติดไม่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

2.1 การจัดทำสื่อ การจัดทำกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน

2.2 การทำกิจกรรมหรือการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2.3 การจัดกิจกรรมในการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ ติดตาม ดูแลผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด รวมถึง กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด ผู้ติดสารเสพติด

2.4 การจัดหาชุดตรวจสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อ บำบัด รักษา ฟื้นฟู และ ติดตามผู้ผ่านการบำบัดและรักษาฟื้นฟู

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดให้เป็นอำนาจ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ซึ่งเป็นผลมาจากรายงานการประชุมคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ครั้งที่ 1/2562 วัน พุธที่ 6 กุมภาพันธ์ 2562 ในวาระที่ 4 เพื่อพิจารณา หัวข้อที่ 4.1 ภารกิจใน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงไปสู่การพิจารณากฎหมายที่ เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและ ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542, พระราชบัญญัติองค์การ บริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 กฎกระทรวง พ.ศ.2541 ออกตามความพระราชบัญญัติองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2546 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ บริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

ดังนั้นคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะ ตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการประชุมครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2561 ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับภารกิจอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีมติว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดถือเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและป้องกัน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามมาตรา 16 (30) และมาตรา 17 (23) แห่งพระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ในส่วนของในการปราบปรามยาเสพติดมีกฎหมายที่ กำหนดให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะตัว จึงไม่ใช่อำนาจ หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งงบประมาณ สนับสนุนในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ แต่ไม่สามารถตั้ง งบประมาณสนับสนุนในภารกิจเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดได้

ทั้งนี้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชุมครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2561 ที่ประชุมได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการเพื่อ แก้ไขปัญหายายุ่งยากเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตามหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแล้วมติมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สกด.) ดำเนินการจัดประชุมเพื่อหาข้อยุติในเรื่องของภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้นสำนักงานสำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สกถ.) จึงได้ดำเนินการจัดประชุมครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 เรื่องภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายณรงค์ เชื้อบุญช่วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ส. เข้าร่วมประชุมและได้หารือร่วมกันในเรื่องการกำหนดภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งได้พิจารณาและเห็นชอบการกำหนดภารกิจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเห็นควรแจ้งมติดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบต่อไป

ดังนั้นในแง่ตัวบทกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชอบธรรมในภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หากแต่ภารกิจด้านการปราบปรามนั้นย่อมไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นตามที่มีการตีความโดยคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวปฏิบัติต่างๆที่พบในพื้นที่ก็จะไม่เกินขอบเขตการดำเนินการที่กำหนดโดยส่วนกลาง เพราะเป็นผู้มีอำนาจในการตีความการใช้อำนาจของท้องถิ่น

4.3.2 ใครต้องจัดการกับปัญหายาเสพติดในระดับท้องถิ่น

คำถามนี้อาจมีคำตอบหลายทางขึ้นอยู่กับมุมมองและการรับรู้หรือทัศนคติของแต่ละคน สภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ ท้องถิ่นต่างๆย่อมรู้ดีถึงปัญหาเหล่านี้ขึ้นอยู่กับจะหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นสาธารณะหรือไม่ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน ดังนั้นแล้วคงไม่ใช่เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งที่จะแบกรับภาระเพียงหน่วยงานเดียว เพราะการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับระบบสังคมโดยรวม ทั้งนี้หากเริ่มต้นจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจต้องพิจารณาดังนี้

ประการแรก หน่วยงานภายในระดับท้องถิ่นที่มีบทบาทในการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ ในทางปฏิบัติมีส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กองการศึกษา สำนักปลัด กองป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กองสวัสดิการสังคม เป็นต้น เพราะแต่ละส่วนมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนในแต่ละด้าน ข้อสังเกตคือหากพิจารณาภาพรวมอาจมีการพิจารณาภาพรวมในแผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหายาเสพติดและสอดคล้องกับช่วงอายุของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ประการที่สอง ชุมชนกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีชุมชนเป็นพื้นฐานซึ่งท้องถิ่นระดับองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล จะมีกลไกกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านในฐานะเครื่องมือของฝ่ายปกครองซึ่งมีส่วนในการปราบปรามยาเสพติด ในขณะที่เทศบาลเมืองและเทศบาลนคร จะมีกลไกคือชุมชนในเขตเทศบาลมีประธานชุมชนเป็นตัวแทนในการทำงานในเขตเทศบาล แต่อำนาจหน้าที่มีลักษณะจำกัดเพราะไม่สามารถดำเนินการได้ตามแนวนโยบายของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ในกรณีศึกษาจะพบการทำหน้าที่ของชุมชนในโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีเทศบาลเป็นผู้ประสานและกระตุ้นให้ชุมชนทำกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับ

ชุมชน มีการสอดส่องดูแลชุมชน งานการข่าว งานกิจกรรมสานสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมต่างๆของชุมชนในเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงกิจกรรมเกื้อกูลกันของสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน และการอำนวยความสะดวกในการฝึกกำลังกองทุนในระดับเทศบาลเพื่อกระตุ้นการทำงานของแต่ละกองทุนในเขตเทศบาลเป็นต้น

ประการที่สาม กลไกของรัฐด้านความมั่นคงภายใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกของรัฐในการจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะการสนับสนุนเชิงนโยบายที่อาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่สามารถดำเนินการไปได้ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งการทำงานแบบร่วมมือกัน และการมอบหมายให้ดำเนินการผ่านการอุดหนุนงบประมาณให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการ เช่น การสนับสนุนที่ทำการปกครองอำเภอในการจัดตั้งและทบทวนชุดรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน หรือกรณีการอุดหนุนเพื่อจัดซื้อเครื่องตรวจหาสารเสพติด เป็นต้น

4.3.3 แนวปฏิบัติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับท้องถิ่น

การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับท้องถิ่นสามารถพัฒนาผ่านกลไกการทำงานระดับท้องถิ่น โดยการดำเนินการสามารถออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ได้ผ่านแนวทางดังนี้

ประการแรก การบริหารเครือข่ายการจัดการปัญหาเสพติด เนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับผู้คนในท้องถิ่นโดยตรง ในขณะเดียวกันปัญหานี้ก็มีหลายหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนหรือหมู่บ้าน รวมถึงหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ที่จะสามารถเชื่อมประสานการทำงานในระดับพื้นที่ได้ ทั้งนี้ในการดำเนินการอาจพิจารณาพื้นที่เสี่ยงก่อนเป็นอันดับแรก การแสวงหาเครือข่ายจะช่วยให้จัดการปัญหาที่สลับซับซ้อนภายใต้อำนาจหน้าที่ของตนได้ ทั้งนี้กระบวนการในการทำงานอาจร่วมกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกันในชุมชนว่าแท้จริงแล้วปัญหาพื้นที่คืออะไรและเชื่อมโยงกับปัญหาเสพติดอย่างไร เพื่อนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมในชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ชุมชนจะมีบทบาทอย่างมากในการจัดการปัญหาหากมีการให้พื้นที่แก่ชุมชนในการร่วมคิด ร่วมทำร่วมแก้ไขปัญหา

ประการที่สอง การดำเนินการที่หลากหลายรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กล่าวคือ มีการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขอบเขตอำนาจของตนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งในระบบแผนพัฒนาท้องถิ่นและการใช้กลไกระดับชุมชนในการช่วยสอดส่องและดูแลคนในชุมชนผ่านการดำเนินการของกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งเป็นกลไกระดับท้องถิ่นในการหนุนเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ประการที่สาม การส่งเสริมชุมชนให้ทำกิจกรรมต่อเนื่องในการจัดการปัญหาเสพติด โดยเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีมของคณะกรรมการในระดับชุมชนเพื่อหนุนเสริมการทำงานในระดับชุมชน รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนเพื่อให้เป็นช่องทางในการมีรายได้

และอาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดีซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในระดับครัวเรือน และในระดับชุมชนต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาแนวปฏิบัติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีการศึกษาแนวปฏิบัติในภาพรวมของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การเรียนรู้กรณีศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ดีด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและการสรุปบทเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือในการเรียนรู้การทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของท้องถิ่น ทั้งนี้ขอสรุปผลการศึกษาดังนี้

ประเด็นแนวปฏิบัติด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการสำรวจความเห็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชิงปริมาณ โดยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ (จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์) โดยในการศึกษานี้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 309 แห่ง (ทั้งนี้เกณฑ์ขั้นต่ำตามการสุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเนสำหรับกลุ่มประชากร 722 แห่งคือ 257 ชุด) ผลการศึกษาในภาพรวมคือ ลักษณะปัญหาในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ปัญหาหลักคือ ปัญหาด้านยาเสพติด ร้อยละ 28.80 และปัญหาภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ ร้อยละ 24.90 ทั้งนี้สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหายาเสพติดโดยรวมในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลางและรุนแรงมากถึงร้อยละ 46.30 (143) ประเภทยาเสพติดที่พบในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุดคือ ยาบ้า ร้อยละ 96.1 (297) กลุ่มที่เสพมากที่สุดคือวัยรุ่นตอนปลาย/วัยทำงาน ร้อยละ 62.1 (192) ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันยาเสพติดส่วนใหญ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการมอบหมายให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร้อยละ 72.5 (224) สำนักปลัดฯร้อยละ 14.6 (45) เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติดร้อยละ 97.1 (300) รองลงมาคือ การทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหายาเสพติดร้อยละ 96.4 (298) ส่วนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่ามีการติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 63.4 (196) การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 60.8 (188) ส่วนปัญหาที่พบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของท้องถิ่นคือขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา เช่น ผู้นำท้องที่ปกปิดข้อมูลมากถึงร้อยละ 62.8 (194) ระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวย เช่น อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน ร้อยละ 34.6 (107) และขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบายร้อยละ 25.6 (79)

สำหรับการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการเลือกกรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 แห่งคือเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ โดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นพื้นที่เขตเมืองและมีบางชุมชนมีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท และ

เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีในหลายเรื่อง กอปรกับได้รับรางวัลพระปกเกล้า จากสถาบันพระปกเกล้า รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีการเลือกเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดผ่านแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและมีหน่วยงานภายในรับผิดชอบการทำงานตามบทบาทและภารกิจของตน นอกจากนี้ยังมีการขับเคลื่อนผ่านกลไกระดับชุมชน ภายใต้การดำเนินการของกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งมีการดำเนินการจำนวนทั้ง 15 ชุมชน (ทั้งนี้เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีชุมชนในเขตเทศบาลที่มีคณะกรรมการชุมชนทั้งสิ้น 36 ชุมชน) คิดเป็นร้อยละ 41.66 ของชุมชนในเขตเทศบาลที่มีการเข้าร่วมดำเนินการกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับชุมชนและมีกิจกรรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดระดับพื้นที่ ทั้งนี้มีข้อสังเกตในการทำงานในระดับพื้นที่คือ 1) มีแนวคิดเครือข่ายในการบริหารจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับตำบล เพื่อร่วมกันกระตุ้นการทำงานในระดับชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นแนวทางร่วมกันของชุมชนในเขตเทศบาล 2) การดำเนินการที่หลากหลายรูปแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 3) ชุมชนที่มีการทำกิจกรรมต่อเนื่องในการจัดการปัญหาเสพติดมักจะมีผู้นำชุมชนที่ใส่ใจ รวมถึงการร่วมใจของคณะกรรมการในระดับชุมชน ทั้งนี้มีปัญหาในการดำเนินการอยู่บ้าง ได้แก่ 1) ปัญหาในเชิงโครงสร้างการทำงานด้านเสพติดในระดับพื้นที่ กล่าวคือแม้มีการตีความเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และสำหรับการปราบปรามยอมเป็นอำนาจของฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจและสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในขณะที่ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีหลากหลายและกระทบต่อชีวิตประชาชน ความเชี่ยวชาญด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหของผู้ปฏิบัติงานก็มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้ส่วนงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ 2) ปัญหาเชิงการออกแบบและการทำงานเชิงรุก หากทางเทศบาลมีการนำประเด็นปัญหาเสพติดมาเป็นวาระการพัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากที่มีโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่แล้วมากำหนดเป็นแนวทางหรือแผนด้านการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดเป็นการเฉพาะ ก็จะทำให้การทำงานด้านนี้มีเป้าหมายที่กำหนดอย่างชัดเจนและมีทิศทางที่ชัดเจนร่วมกัน 3) ปัญหาด้านการประเมินผลกระทบของโครงการการประเมินผลกระทบ ในที่นี้หมายความว่า การดูผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการว่ามีความเปลี่ยนแปลงในด้านใดบ้าง ซึ่งไม่เพียงแต่การประเมินความพึงพอใจของการดำเนินโครงการเท่านั้น เพราะการประเมินภาพใหญ่ของโครงการจะทำให้ได้แนวทางในปรับปรุงกระบวนการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น 4) สถานภาพกลไกการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับชุมชน การทำงานในมิตติยาเสพติดของผู้นำชุมชน ในฐานะที่เป็นกลไกของท้องถิ่นระดับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร ซึ่งต่างจากการทำหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เนื่องจากกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านเป็นกลไกของราชการส่วนภูมิภาคคือ อำเภอและจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ในส่วนองประธาน

ชุมชนนั้น แม้จะมีการเลือกตั้งและการแต่งตั้งจากเทศบาลแต่ก็ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่และสวัสดิการที่หนักแน่นในด้านการจัดการปัญหาเสพติดเฉกเช่นฝ่ายปกครอง 5) งานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นเสมือนงานฝากขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ขอบเขตภาระงานด้านนี้ หากพิจารณาข้อมูลทั้งภาพรวมจากการสำรวจข้อเท็จจริงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์และข้อมูลของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พบว่ามีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งแบ่งภารกิจตามความรับผิดชอบในแต่ละฝ่ายงาน และผู้ที่จะทำงานอย่างเชี่ยวชาญในด้านนี้คงต้องใช้เวลาพอสมควร

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา“แนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์” โดยวิธีการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อทำการสำรวจสถานการณ์และภาพรวมในการจัดการปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการศึกษาเชิงคุณภาพ อันเป็นการถอดบทเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ อันเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่บัญญัติให้ท้องถิ่นต้องดูแลงานด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

สำหรับสถานการณ์ ลักษณะปัญหาในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ปัญหาหลักคือ ปัญหาด้านยาเสพติด ร้อยละ 28.80 และปัญหาภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ ร้อยละ 24.90 ข้อมูลนี้เป็นลักษณะของปัญหาในภาพรวมทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติดโดยรวมในพื้นที่อยู่ในระดับปานกลางและรุนแรงมากถึงร้อยละ 46.30 (143) ข้อมูลความรุนแรงดูเหมือนจะไม่มากนักเมื่อพิจารณาเทียบกับความรู้สึกและข้อมูลข่าวสารที่พบรายวันในสังคมไทย แต่ก็ยืนยันว่าปัญหาเหล่านี้ยังคงมีอยู่ในระดับท้องถิ่นและสังคมไทย และส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากกระบวนการจัดเก็บข้อมูลทางโทรศัพท์ ข้อจำกัดของเวลาและการตอบคำถามแบบรวดเร็ว จึงอาจทำให้ได้ข้อมูลตามที่นำเสนอมานี้

ทั้งนี้ในการบริหารจัดการปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีกลไกภายในที่ดูแลและรับผิดชอบที่หลากหลายตามแต่การมอบหมายของผู้บริหารท้องถิ่นและภาระงานที่เกี่ยวข้องดังจะเห็นได้จากมีการมอบหมายให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร้อยละ 72.5 รองลงมาคือสำนักปลัดฯ ร้อยละ 14.6 เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ข้อที่น่าสังเกตในประเด็นนี้คือ มีการสอบถามว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนงานภายในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยตรง คือหน่วยงานใด ผู้ให้ข้อมูลมุ่งตรงไปที่บุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งมีเพียงส่วนน้อยที่นึกถึงคำสั่งแต่งตั้งหรือการร่วมเครือข่ายระดับจังหวัดหรือศูนย์ป้องกันยาเสพติดระดับตำบล ซึ่งมีการตอบเพียงร้อยละ 1(3) หรือการตอบว่ามีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรรับผิดชอบในองค์กรทุกฝ่ายมีการให้คำตอบส่วนนี้เพียงร้อยละ 5.8 (18) สะท้อนให้เห็นว่าภาพการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในการรับรู้ของท้องถิ่นเอง มุ่งตรงไปที่บุคลากรในการดำเนินการมากกว่าความคุ้นชินในการใช้ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเทศบาล/เมือง/ตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล (ศป.ปส.อปท.) ทั้งนี้ในส่วนการสื่อสารองค์การของระบบ

ราชการยังมีการใช้คำว่า การปราบปรามยาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (หนังสือด่วนที่สุดที่ขก.0023.3/ว30120 ลว.2พย.2561, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561) ในขณะที่บทบาทเน้นไปที่การเป็นกลไกในการบูรณาการการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ดังนั้นในประเด็นนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจต้องทบทวนแนวทางการทำงานในระดับพื้นที่ว่า แนวทางการดำเนินการของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเทศบาล/เมือง/ตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล (ศป.ปส.อปท.) ในทางปฏิบัติได้ทำหน้าที่ในเชิงพื้นที่ที่มากน้อยเพียงใด หรือเพียงแต่ต้องดำเนินการตามที่ส่วนราชการกลางสั่งการมาเพียงเท่านั้น ทั้งนี้การดำเนินการชัดเจนว่าโดยส่วนใหญ่บุคลากรมาจากงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นลักษณะงานฝากที่มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพราะในมุมมองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังฉายภาพที่เน้นความสำคัญไปที่การปราบปรามซึ่งเป็นอำนาจของฝ่ายปกครองท้องถิ่นที่คือกำนันผู้ใหญ่บ้านและงานปกครองอำเภอ ในการเป็นกลไกหลักในการจัดการ

นอกจากนี้ยังพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการมอบหมายให้กองสวัสดิการสังคม ร่วมดูแลในฐานะงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชน และยังมีกองการศึกษาที่ดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่อีกด้วย การมอบงานให้แก่หน่วยดูแลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีทั้งดำเนินการโดยตรงและการทำงานทางอ้อมเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งไม่ได้มีลักษณะเป็นส่วนงานหรือตำแหน่งโดยตรงในการกิจด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด การมอบหมายภารกิจด้านนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในระดับพื้นที่ เนื่องจากยาเสพติดเกี่ยวข้องกับคนโดยตรง ประเด็นนี้สามารถมองได้น้อยสองประเด็น กล่าวคือ ประเด็นแรก การทำงานที่ยืดหยุ่นในมิติการจัดการปัญหายาเสพติด ซึ่งสามารถมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลที่คิดว่าสามารถทำงานในบริบทพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ ประการที่สอง อาจมองได้ว่าการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นการทำงานตามความจำเป็น หรือเป็นงานฝากที่ไม่ค่อยสำคัญในระดับท้องถิ่น เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเมืองในระดับท้องถิ่นและกระทบต่อสวัสดิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นลักษณะการทำงานตามแนวนโยบายระดับชาติ แม้มีอำนาจในระดับท้องถิ่นก็ตาม

สำหรับมิติการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเห็นได้ชัดว่ามีการจัดกิจกรรมป้องกันยาเสพติดผ่านการรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติด ซึ่งประเด็นนี้มีความเชื่อมโยงกับการทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหายาเสพติด ส่วนกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มร้อยละแสนสิริ พบว่ามีการติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ส่วนปัญหาที่พบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของท้องถิ่นคือ ขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา เช่น ผู้นำท้องที่ปกปิดข้อมูลเนื่องจากเป็นเรื่องที่สุ่มเสี่ยงต่อความปลอดภัยในการทำหน้าที่ และในขณะเดียวกันผู้ปกครองท้องที่หรือกำนันผู้ใหญ่บ้านก็มีข้อมูลที่ต้องรายงานผู้บังคับบัญชา คือ นายอำเภอตามกลไกการทำงานของฝ่ายความมั่นคง หรือแม้แต่การทำงานในระดับพื้นที่ที่มีชุมชนเข้มแข็ง แต่ก็อาจเห็นบทบาทการประสานงาน

กันในระดับพื้นที่น้อย และอาจทำงานในลักษณะแยกส่วนระหว่างท้องถิ่นและท้องถิ่น การทำงานที่สอดคล้องประสานกันมีทั้งที่เป็นไปได้ในบางพื้นที่และเป็นเพียงมายาคติในบางพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวยในระดับท้องถิ่น เช่นการมีมุมมองหรือทัศนคติที่เห็นว่าอำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจนในการทำงานด้านยาเสพติดและบางพื้นที่ไม่ต้องการทำหน้าที่เหล่านี้ เพราะมักจะให้ถือเป็นอำนาจของฝ่ายปกครองเป็นสำคัญ และขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบาย ทำให้กิจกรรมการทำงานทำไปเพื่อตอบตัวชี้วัดหรือประเมินผลบางประการเท่านั้นแต่ยังไม่สามารถทำอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและมีความเป็นรูปธรรมได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ประการแรก แม้มีการตีความขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดว่าเป็นอำนาจด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ แต่ในทางปฏิบัติยังมีการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับท้องถิ่นที่มีลักษณะงานฝาก และยังมีทัศนคติส่วนหนึ่งในการทำงานที่เห็นว่าหน้าที่ด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีภารกิจอื่นๆที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้มุมมองทางการเมืองก็มีผลต่อการทำงานด้านนี้ เช่น ข้อกังวลที่ว่าจะกระทบกับฐานเสียงทางการเมืองในท้องถิ่น ในประเด็นนี้จึงต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์การมองภารกิจด้านการป้องกันยาเสพติดเสียใหม่ ว่าเป็นภารกิจสำคัญไม่แพ้การทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน หรือภารกิจด้านอื่นๆ โดยภารกิจต้องเน้นด้านการป้องกันและแก้ไขเป็นสำคัญ ส่วนการปราบปรามนั้นไม่ใช่หน้าที่ของท้องถิ่นอยู่แล้วในทางกฎหมาย แต่ภารกิจอาจมีการแบ่งปันและใช้ข้อมูลร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกรณีการมอบหมายหน่วยงานที่ทำงานด้านยาเสพติดต้องมีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ เพื่อเฝ้าระวังในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ประการที่สอง เนื่องจากยาเสพติดเป็นปัญหาระดับสังคม คงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยท้องถิ่นแต่เพียงลำพัง ดังนั้นการทำงานแบบร่วมมือกันในลักษณะเครือข่ายในระดับพื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในระดับชุมชน สถาบันศาสนา กลุ่มหรือเครือข่ายต่างๆในชุมชน ส่วนราชการในพื้นที่ เช่น โรงเรียนในพื้นที่ ส่วนราชการด้านความมั่นคงและฝ่ายปกครอง นอกจากนี้ยังต้องรวมถึงหน่วยงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือปปส. เพื่อผนึกกำลังในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ต่อไป ทั้งนี้ในกรณีศึกษานี้ได้สะท้อนภาพการทำงานแบบเครือข่ายในระดับชุมชนและมีการใช้สถาบันศาสนาในการระดมทุนเพื่อใช้เป็นทุนในการขับเคลื่อนกิจกรรมในระดับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ประการที่สาม สำนักงานปปส.หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานท้องถิ่น อาจมีการส่งเสริมการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นการสร้างแรงจูงใจโดยการส่งเสริมการมอบรางวัลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดีด้านการแก้ไขยาเสพติด ซึ่งอาจก่อให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานที่เกิดการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน และการสร้างแรงกระตุ้นในระดับท้องถิ่นโดยทิศทางการทำงานของท้องถิ่นที่ดำเนินการตาม

แนวทางที่หน่วยงานส่งเสริมให้เป็นแนวทาง ทั้งนี้อาจพิจารณาแนวทางหรือประยุกต์ใช้จากการมอบรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งมีการมอบรางวัลและเงินจูงใจในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนทำให้เห็นนวัตกรรมท้องถิ่นและความพยายามในการทำงานเชิงนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น (สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563)

ประการที่สี่ นอกจากการพุ่งเป้าไปที่เรื่องยาเสพติดอาจมีการหนุนเสริมเรื่องการส่งเสริมอาชีพและรายได้ในระดับท้องถิ่น ซึ่งจะไปรองรับกลุ่มรายได้น้อยและเป็นฐานชีวิตในการทำมาหากินโดยสัมมาอาชีพะ และสามารถสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้แก่คนในชุมชนและเด็กเยาวชนที่สามารถทำร่วมกับครอบครัวได้ เพิ่มพื้นที่กิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันของคนในครอบครัวอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมและลดช่องว่างในการพึ่งยาเสพติดของคนในชุมชนนั่นเอง กรณีศึกษาชุมชนที่โดดเด่นก็พบว่าหากเป็นคนในชุมชนดั้งเดิม มีการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกันเช่น การปลูกดอกไม้ และการร้อยพวงมาลัยขาย คนในชุมชนแข่งขันทำมาหากินก็ช่วยให้ลดอัตราการใช้สารเสพติดในระดับพื้นที่ได้ และการมีอาชีพภายหลังการพ้นโทษ ก็เป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างอาชีพและรายได้ที่จะป้องกันการหวนกลับไปเสพหรือค้ายาเสพติดได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ประการแรก การศึกษานี้มีการศึกษาเจาะลึกกรณีศึกษาเพียงกรณีเดียวอาจมีการศึกษาเจาะลึกกรณีศึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำให้เห็นประเด็นการทำงานด้านยาเสพติดในหลายมิติขึ้น รวมถึงการพิจารณาเลือกพื้นที่ศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบล โดยอาจพิจารณาท้องถิ่นในเขตชนบท ซึ่งอาจเห็นมิติปัญหาการแก้ไขปัญหายาในแบบฉบับของท้องถิ่นในแต่ละประเภท

ประการที่สอง หากมีการเลือกพื้นที่ที่ท้องถิ่นให้ความร่วมมือและประสงค์จะให้ศึกษาวิจัย อาจมีการพิจารณาใช้ระเบียบวิธีการศึกษาโดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบและถอดบทเรียนการทำงานเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและน่านโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปปฏิบัติ

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษาและการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น

ประการแรก การศึกษาเรื่องยาเสพติดเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ผู้ศึกษาต้องพึงระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามสารสนเทศที่ได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ซึ่งอาจรวมถึงการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลและปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงระบบและกลไกในการจัดการปัญหายาเสพติดในระดับท้องถิ่น

ประการที่สอง พบว่ามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางพื้นที่ไม่ได้มีการมอบหมายหรือดำเนินการบทบาทด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งต้องมีการพิจารณาติดตามและสร้างแรงกระตุ้นให้ท้องถิ่นดำเนินการเชิงรุกในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาในระดับพื้นที่

ประการที่สาม การดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมีความเชื่อมโยงกับบริบทปัญหาของพื้นที่ รวมถึงการออกแบบในการจัดการและการดำเนินการทางนโยบายระดับท้องถิ่น ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี ซึ่งแต่ละพื้นที่มีลักษณะเฉพาะที่ต้องคำนึงถึงบริบทพื้นที่ ทั้งทางสภาพเศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งทุนที่มีในท้องถิ่นที่จะสามารถออกแบบและขับเคลื่อนให้สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่แบบร่วมมือกัน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2561). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หนังสือด่วนที่สุด ที่ มท. 0810.6/ว3334 ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2561.
- กระทรวงมหาดไทย. (2562). ภารกิจการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หนังสือที่มท. 0810.6/ว 3188 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2562.
- กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2563). เอกสารการตรวจสอบสุขภาพของแม่ของแผ่นดิน โดยเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์. เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษาเสพติด ปี 2562.
- จังหวัดขอนแก่น. (2561). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หนังสือด่วนที่สุด ที่ ขก.0023.3/ว30120 ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561.
- ธีระ แก้วกล้า. (2548). การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ธราเทพ โอชารส. (2553). รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธีระเกียรติ ธีระบุตร. (2548). ความร่วมมือของเครือข่ายสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลพลโยธิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2563). แผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2561-2565. เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์.
- เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2563). แผนพัฒนาเทศบาล พ.ศ. 2561-2565 ฉบับทบทวน 2562 เพิ่มเติมครั้งที่ 2 พ.ศ. 2563. เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์.
- เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2563). ระเบียบคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2563.
- เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. (2563). แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ลงวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2563. เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์.
- พระราชบัญญัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.
- พระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ.2522.
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2546

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2550). การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง: ทฤษฎีและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3.

เสมาธรรม.

มนตรี โสมกุล. (2549). บทบาทและศักยภาพของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

: กรณีศึกษาบ้านปึงเม็ง ตำบลบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ลลิตา ศรีสวัสดิ์. (2548). ปัจจัยที่สัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา

เสพติด : กรณีศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ.

วิมลฤดี วันสอน. (2548). รายงานการวิจัยความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหายา

เสพติด. งานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สุภางค์ จันทวนิช. (2540). วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักปลัด สำนัก

นายกรัฐมนตรี. (2562). ภารกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2562.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2561). ผลการปราบปรามยาเสพติดทั่ว

ประเทศ. รายงานประจำปี สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2563).

พลิกโฉมฐานรากสังคมไทยด้วยนวัตกรรมท้องถิ่น: เอกสารประกอบการประชุม Symposium เพื่อเผยแพร่ผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อาภาพันธ์ สุขพันธ์. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข

ปัญหายาเสพติดในเคหะชุมชนดินแดง. วิทยานิพนธ์ มหาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd edition. New York: Harper

and Row Publication.

ผู้ให้ข้อมูลภาคสนาม (ขอแสดงรายการเพียงชื่อตำแหน่งเท่านั้น)

รองปลัดเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

ผู้นำชุมชนตำบลดงปอ

ผู้นำชุมชนหอไตรปฏิการาม

ภาคผนวก

แบบสำรวจโครงการวิจัย

แนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
คำชี้แจง : ขอความอนุเคราะห์องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ซึ่งสนับสนุนโดยศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) ทั้งนี้ข้อมูลจากท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างการเรียนรู้โดยการถ่ายทอดบทเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ต่อไป

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หัวหน้าโครงการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงาน

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด.....
- เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล (โปรดระบุชื่อ อบต.).....
- อำเภอ.....จังหวัด.....
- องค์การบริหารส่วนตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
- ขนาดของ อบต. อบต. ขนาดใหญ่ อบต. ขนาดกลาง อบต. ขนาดเล็ก

ผู้ให้ข้อมูล.....อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....

1. ข้อมูลทั่วไป

- จำนวนประชากร ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....คน มีครัวเรือนจำนวน.....ครัวเรือน
(ข้อมูล ณ เดือน.....พ.ศ.....) ผู้สูงอายุจำนวน.....คน
 - จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....คน (ข้อมูล ณ วันที่.....)
 - พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตารางกิโลเมตร (ครอบคลุมจำนวน.....หมู่บ้าน/ชุมชน)
 - ลักษณะของพื้นที่ (กรุณากรอกเลข 1-3 ที่ใกล้เคียงกับพื้นที่มากที่สุด)
 เมืองเศรษฐกิจ/การค้า เมืองอุตสาหกรรม เมืองอยู่อาศัย/ชานเมือง เมืองกิ่งชนบท
 ชุมชนชนบท/เกษตรกรรม อื่นๆ (ระบุ)
- ลักษณะพิเศษของชุมชน (ถ้ามี)..... (อาทิ เมืองการศึกษา เมืองท่องเที่ยว เมืองชายแดน เมืองท่า ฯลฯ)
- ลักษณะปัญหาของท้องถิ่นที่พบในพื้นที่.....
 - สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ รุนแรงมาก รุนแรงปานกลาง ไม่ค่อยรุนแรงมากนัก อื่นๆ

7) ประเภทของยาเสพติดที่พบในพื้นที่(ระบุ).....

8) แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในแบบฉบับของอปท. (โครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการ)

.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารและอัตรากำลัง

1) นายก อบจ./นายกเทศมนตรี/นายก อบต. อายุ.....ปี เพศ.....

ระดับการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน.....

อาชีพหลัก..... ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี.....เดือน

ประสบการณ์ทางการเมือง.....

ทัศนคติ/บุคลิกภาพ/แนวนโยบาย/หลักคิด (Motto) ในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของนายกฯ

.....

2) มีส่วนงานภายในอปท. ที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยตรงคือ.....

3) มีเจ้าหน้าที่ที่ดูแลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจำนวน.....คน

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการป้องกัน			
รายการข้อคำถาม	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1) อปท. มีการจัดทำสื่อเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด			
2) อปท. มีการจัดกิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องโทษของยาเสพติด			
3) การจัดทำกิจกรรมหรือการจัดอบรมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด			
4) การทำกิจกรรมผ่านสถานศึกษาท้องถิ่นในการป้องกันปัญหายาเสพติด			
5) มีการจัดเวรยามโดยร่วมมือกับชุมชน			
6) มีการตั้งคณะกรรมการคุ้มเพื่อสอดส่องดูแลปัญหายาเสพติด			
7) มีการตั้งกฎกติการ่วมกันของคนในชุมชนท้องถิ่น			
8) มีกิจกรรมส่งเสริมกีฬาต้านยาเสพติด			
9) โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง			
10) กิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชน ลด ละเลิก อบายมุข			
11) มีการจัดตั้ง ปณ. ชุมชน รับร้องเรียนและแจ้งเบาะแสเรื่องยาเสพติด			

กิจกรรมการป้องกันปัญหาเสพติดอื่นๆที่มีในพื้นที่อปท เช่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด			
รายการ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1) การจัดกิจกรรมบำบัด การรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด			
2) การติดตามดูแลผู้เสพยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด			
3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผ่านการบำบัด รักษา ฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดผู้ติดยาเสพติด			
4) การจัดหาชุดตรวจหาสารเสพติดและอุปกรณ์เพื่อนำไปใช้ตรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อบำบัด ฟื้นฟู หรือติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟู			

กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดอื่นๆที่มีในพื้นที่อปท เช่น

.....

.....

.....

.....

.....

4. โปรดระบุเงื่อนไขที่ทำให้ท่านประสบปัญหาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ระเบียบหรือกฎหมายไม่เอื้ออำนวย (โปรดระบุ.....)
- ขาดแรงจูงใจในการทำงาน
- ขาดทักษะในการทำงานด้านยาเสพติด
- ขาดผู้นำในการชี้ชัดปัญหายาเสพติดในท้องถิ่น
- ขาดความร่วมมือในการจัดการปัญหา
- ขาดงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายนโยบาย
- อื่นๆ (โปรดระบุ.....)

5. ที่ผ่านมาโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ช่างต้นเคยได้รับรางวัล หรือไม่ ไม่เคย เคย (โปรดระบุ)

ปี	ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่มอบ

6) รางวัลอื่นๆที่เคยได้รับ